

Kehtna valla ÜP ja KSH aruande eelnõu ettepanekud / arvamused

Jrk nr	Ettepaneku tegija / kirja laekumise kuupäev ja nr	Ettepanek / arvamus	Valla seisukoht
1.	<p>MTÜ Raikküla Mõis 31.01.2022 7-6/2020/220-74</p>	<p>MTÜ Raikküla Mõis teeb ettepaneku Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine aruande eelnõu, täpsemalt selle lisa 2 „Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande lisa: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud. Lemma OÜ, Tallinn 2021.“ kohta.</p> <p>Nimetatud dokumendis „Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande lisa: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud“ on toodud ühe planeeritud tuuleenergia arengualana „T3“, suurusega 47 hektarit, Rapla valla piiril. Nimetatud tuulepark „T3“ on riikliku kaitse all olevast Raikküla mõisast ja sellele kehtestatud kaitsevööndist u. 2 km kaugusel, Raikküla mõisa ajaloolisest rehehoonest jääb tuulepark „T3“ alla 2 km kaugusele. Tuulepark „T3“ on planeeritud osaliselt ka Rõue jõe ehituskeeluvööndisse.</p> <p>Raikküla mõisale on määratud kultuuriministri 24.08.2005 käskkirjaga nr. 265 kaitsevöönd ning mõisa hooned, park ja allee on riikliku kaitse all mälestistena.</p> <p>Raikküla valla üldplaneeringus on nimetatud „Raikküla mõisakompleksi rekreatiivse väärtusega piirkonnaks“ ja seda, et „pidevalt tuleb tähelepanu all hoida rekreatiivsete tegurite väärtustamist (säilimist, kaitset, eksponeerimist)“.</p> <p>Kehtna valla üldplaneeringu dokumendis „Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande lisa: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud“ peatükis 3.6 Visuaalne mõju on kirjas, et „Selgetes ilmastikuoludes ja avatud vaatekoridoride korral võib tuulepark olla nähtav u kuni 35 km kaugusele“.</p> <p>Sama dokumendi peatükis 2.2.1 Alade pindalaline sobivus ja paiknemine inimasustuse suhtes, lk. 12, on kirjas, et „Lisaks peab arvestama, et juhul kui võrdlemisi väikse pindalaline ala kaoks esialgse kaardianalüüsi elamualade puhvri suurenemisel täielikult, siis ei ole ala määramine tuuleenergia arendusalaks üldplaneeringus perspektiivikas. Kuna üldine suundumus on pigem paigutada tuulikud elamualadest võimalikult eemale ning otsustati ka Kehtna tuulealade täiendava sobilikkuse analüüsi puhul suurendada elamualade puhvrit 1000 meetrini.“</p> <p>MTÜ Raikküla Mõis on seisukohal, et nimetatud 1000 meetrit puhvrit ei ole korrektne number, olles liiga väike, kuna sama dokumendi lk. 12 on kirjas, et „Tuulegeneraatorite mõõtmed eeldatavalt kasvavad lähiaastatel (tootmises olevate kõrgeimate tuulikute tipukõrgus käesoleva töö koostamise ajal on 250 m ja rootori diameeter 160 m)“ ning Euroopas levinud hea tava järgi, on</p>	<p>Selgitame, et potentsiaalsete tuuleenergeetika alade leidmisel on arvestatud ehituskeeluvöönditega üldisel tasemel (st rakendamata kõiki LKS järgseid erandeid). Tuuleenergeetika alade täpsemal planeerimisel tuleb edaspidi arvestada kõikide looduskaitseadusest ja veeseadusest tulenevate kitsendustega.</p>

		<p>minimaalne vahemaa elamualade ja tuulepargi vahel vähemalt 10 kordne rootori diameeter ehk toodud 160 m puhul on korrektne number 1600 meetrit vajalikku puhvrit.</p> <p>Eelkirjeldatud meie seisukohta kinnitatakse ka oma dokumendis lk. 10 – „Arvestades tuulikute muutuvaid parameetreid võib ilmselt tuuliku parameetritest sõltuvaid kauguspiiranguid pidada mõnevõrra põhjendatumateks kui konstantseid kaugusnorme“.</p> <p>Kuna dokumendi lk. 5 on kirjas, et „Kavandamise vajadus tulenes Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 07.01.2020 kirjaga nr 17-7/2019/112 laialisaadetud Kaitseministeeriumi kaardist, mille alusel läbis Kehtna valla territooriumit ühe vähesena Eesti omavalitsustest, vöönd, kus on võimalik rajada üle 150 m kõrguseid tuulikuid.“, siis tegelik vajalik minimaalne puhver elamute ja tuulepargi vahel ajas vaid kasvab koos toomises olevate tuulikute mõõtmete pideva kasvuga.</p> <p>Sellise kirjeldatud tuulepargi „T3“ rajamise plaan ei ole vastutustundlik Raela ja Raikküla väärtuslikus elupiirkonnas ja atraktiivses turismipiirkonnas.</p> <p>Juhime tähelepanu faktile, et nt. Inglismaal, kui tegemist on riikliku kaitse all oleva mälestisega, siis arvestatakse üle 80 m kõrguste tuulikute mõjualana 10 kilomeetri raadiust.</p> <p>Raikküla mõisa lähedale planeeritakse nimetatud Kehtna valla dokumendi järgi tuuleparki „T3“ rohkem kui kolm korda kõrgemaid, 250 m. tipukõrguseid tuulikuid ja seda isegi mitte 10 km kaugusele mälestistest, vaid u. 2 kilomeetri lähiste. Lisaks, nagu eelpool kirjeldatud, siis nimetatud tipukõrgus ei ole veel lõplik, kuna Kehtna vald on üks väheseid Eesti omavalitusi, kus puuduvad kõrguspiirangud tuulikutele ja nii need kõrgused ajas koos tehnoloogia arenguga saavad vaid kasvada.</p> <p>Dokumendis „Kehtna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande lisa: Kehtna valla üldplaneeringus tuuleenergia arendusalade kavandamine ja kaasnevad mõjud.“ toodud kujul tuulepargi „T3“ rajamine mõjub äärmiselt kahjulikult Raikküla mõisale kui avalikus kasutuses olevale kõrge rekreatiivse väärtusega piirkonnale.</p> <p>Soovides tagada eelnimetatud arengudokumentides kirjeldatud Raikküla mõisa säilimiseks ja arendamiseks vajalikud tingimused, palume arvesse võtta ülaltoodut ja teeme ettepaneku Kehtna valla üldplaneeringusse, et – Raikküla mõisa kaitsevööndist tuleb rajada tuulepargid vähemalt 10 kilomeetri kaugusele.</p>	<p>Selgitame, et Euroopas ei ole kujunenud ühtset nn head tava tuulikute minimaalse vahemaa osas elamualade suhtes. Sellest annab ka ülevaate KSH aruande lisa 2.</p> <p>Selgitame, et Eestis levinud praktika kohaselt on tuuleenergeetika alade leidmiseks (olulise ruumilise mõjuga ehitise asukohavalikuks) kasutatud elamutest puhvrit 1000 m, mis leevendab nii objektiivselt mõõdetavaid mõjusid (nt müra, varjutus) kui ka subjektiivsemalt tajutavaid häiringuid.</p> <p>Tuuleenergeetika potentsiaalsete alade leidmise hetkel ei ole teada, milliseid tuulikuid kavandatakse. Seetõttu alade leidmisel ei ole teada ka tuulikute rootorite konkreetset läbimõõtu. Täpsustame edasise kavandamise osas seletuskirja, et oluline on arvestada ka kavandatava tuuliku mõõtmega.</p> <p>Selgitame, et riikide praktika kultuuriväärtuste</p>
--	--	---	---

			<p>kaitsel on erinev. Juhime tähelepanu, et mõjuala ei tõlgendata teadaolevalt ka teiste Euroopa riikide praktikas tuuliku rajamist välistava puhvrina. Pigem juhib see tähelepanu, et mõju on vajalik täpsemalt hinnata. Selleks ongi juba üldplaneeringus seatud tuulikute kavandamisele ptk 6.5.8 tingimus 1.16.6. Selgitame ka Kehtna valla näitel, et kui kasutada 10 km välistavat puhvrit mälestistest, jääks tuulealadest alles vaid osaliselt ala nr T6. Tuuleenergeetika alade selline vähenemine valla territooriumil ei toeta Eesti taastuvenergeetika eesmärke.</p>
2.	<p>Airika Troost Nõlva külanem 06.02.2022 Nr 7-6/2020/220-79</p>	<p>Mitmed valla elanikud on pöördunud minu poole sooviga, et anda kirjalikult ettepanekuid ka Järvakandi teenuskeskuses Kehtna valla üldplaneeringu ja planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu kohta. Sellega seoses teen ettepaneku laiendada ettepanekute vastuvõtmist kirjalikult ka Kehtna Vallavalitsuse Järvakandi teenuskeskuses.</p>	<p>Teenuskeskusesse on võimalik ettepanekuid esitada. Teadaolevalt ei ole seda võimalust ÜP protsessi käigus kasutatud.</p>
3.	<p>Kehtna Kutsehariduskeskus 08.02.2022 Nr 7-6/2020/220-81</p>	<p>Praegune üldplaneeringu lahendus sisaldab perspektiivse juurdepääsutee rajamist elamute ja aiamaade juurde läbi meie kooli territooriumi aadressil Kooli 1. Kaardil kajastatud perspektiivse sõidutee ala läbiks aga meie kooli juurde projekteeritud parklat ja rekreatsiooniala. Nimetatud põhjusel selline lahendus ei sobi koolile ja omalt poolt pakume välja ühendustee lahenduse Kooli tn elumajade vahelt nii, et see jõuaks välja Lasteaia tänavale. Lisatud skeem selle lahenduse kohta (ettepanek 1) ja Kooli tn 1 parklate ja heakorra projektlahendus.</p> <p>Kehtna aleviku servas asub meie õppesõiduväljak. Täna puudub selle juurde viiv sõidutee. Arvestades veel asjaoluga, et meil on plaan rajada õppesõiduväljaku juurde ka rasketehnika libedasõidurada ja harjutusväljakud, oleks mõistlik lahendada ka see juurdepääsu probleem ja suunata õppesõidu veoautod ja bussid harjutusplatsile uut rajatavat teed mööda. See võiks kulgeda</p>	<p>Ühendatakse Lasteaia tänava pikenduse ja Aia tänav. Kooli 1 alal eemaldatakse avaliku kasutusega tee ettepanek.</p> <p>Antud asukohta juurdepääsuteed ei kavandata, juurdepääsutee</p>

		<p>Viljandi maanteelt paremale olemasoleva põllu servast paralleelselt seal asuvate elamukruntidega. Kooli soov on, et uue sissesõidu asukoht võiks kajastuda valla üldplaneeringus. Vaata ka lisatud skeemi – ettepanek 2</p> <p>Õppesõiduväljakut on meil plaanis laiendada rajades sinna rasketehnika libedasõiduraja. Sellel põhjusel oleks vaja muuta osa maale pandud kasutusotstarvet, sest on vaja saada võimalikult pikk sirge lõik raskesõidukite käiguvahetus kõrgeima käiguni ja tagasi. Roheala asemel peaks seal olema kas ühiskondliku hoone maa-ala või segakasutusega maa-ala. Ala serva jääks kaitsehaljastuse riba. Vt ettepanek 3 skeemil.</p> <p>Kehtna KHK kasutuses oleva maa ja nn tuletõrjestaadioni vahele jääb vallale kuuluv maatükk, mis on tähistatud rohealana. Punktis 3 toodud põhjusel oleks meie vaates võimaluse korral hädavajalik see maatükk liita õppesõiduplatsi maa-alaga. Teeme ettepaneku ka see maaüksus üldplaneeringus tähistada ühiskondliku hoone või segakasutuses maa-alana. Vt ettepanek 4 skeemil.</p>	<p>on võimalik lahendada DP'ga.</p> <p>Kaitsehaljastuse otstarve on kaitsta elamuid ja asulaid. Antud ala arvelt ei ole võimalik libedarada kavandada, see tuleb lahendada HK alast põhjasuunas jääval alal.</p> <p>Osa väljatoodud rohealast määratakse AA otstarbega alaks.</p>
<p>4.</p>	<p>Airika Troost Nõlva küla Külavanem 10.02.2022 Nr 7-6/2020/220-84</p>	<p>VASTUVÄIDE KEHTNA VALLA edelapiirkonda kavandatava T6 tuulepargi osas</p> <p>Käesolevaga, MTÜ Nõlva Metsaküla Selts, ühingu aadress Nõlva 26, Järvakandi 79101, Raplamaa, Eesti Vabariik, teavitab Kehtna valda oma vastuseisust üldplaneeringu projektis Nõlva, Selja ja Ahekõnnu külade alale Järvakandi alevi vahetus läheduses kavandatavale tuulepargile T6 (edaspidi nimetatud ka kui üldplaneering või kavandatud lahendus). Oleme seisukohal, et selline üldplaneeringus kavandatud lahendus on õigusvastane, kuivõrd pakutud lahendus ei ole kooskõlas nii Riigikohtu kui ka Euroopa Kohtu praktikaga, Kehtna vald on jätnud välja selgitamata asjas tähtsust omavad asjaolud ning kavandatud lahendus kahjustab ebaproportsionaalselt ka ümberkaudsete elanike (kinnistu omanike) õiguseid, mida ei ole üldplaneeringu lahenduses arvesse võetud.</p> <p>VASTUVÄITE PÕHJENDUSED</p> <p>MTÜ Nõlva Metsaküla Selts ei nõustu üldplaneeringuga, mis loob aluse tuulepargi rajamiseks. Teadupärast on üldplaneeringu kehtestamise otsustus haldusakt (HMS § 54 lg 1), mis on õiguspärane (ja lubatav) üksnes juhul, kui see tugineb kehtivale õigusele, on sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutusvigadeta ning vastab vorminõuetele. Eelnev tähendab, et üldplaneeringu lahenduse koostamisel on Kehtna vallal kohustus selgitada välja kõik asjas olulised asjaolud (uurimispõhimõte, HMS § 6), võtma viimased asjaolud arvesse ning tegema kaalutletud, põhjendatud ja kõiki asjaolusid arvestava otsuse. Antud lahenduse väljatöötamisel on Kehtna vald antud põhimõtteid aga rikkunud, kuivõrd on jätnud välja selgitamata asjas tähtsust omavad asjaolud ning ei ole võtnud arvesse ka ümberkaudsete elanike põhjendatud õiguseid (tegemist on oluliste kaalutusvigadega).</p>	<p>ÜP raames tuuleenergeetika potentsiaalsete alade leidmine on toimunud vastavalt PlanS'ile ning on õigusjärgne. Tuulealade leidmisel on kaalutletud nii elanikele, looduskeskkonnale kui ka taristule avalduda võivaid mõjusid ning kasutatud Eestis levinud praktika</p>

		<p>Tuulepark kahjustab muu hulgas ka alltoodud põhjendustele tuginedes pöördumatult ja ebaproportsionaalselt meie põhiseadusega kaitstud omandipõhiõigust (PS § 32), õigust tervise kaitsele (PS § 28) ning õigust eraelu puutumatusse (PS § 26). Sellest ka tulenevalt oleks sellise üldplaneeringu lahenduse kehtestamine üheselt õigusvastane ja kuuluks tühistamisele.</p> <p>(i) Esiteks kahjustab kavandatud üldplaneeringu lahendus ebaproportsionaalselt ümberkaudsete elanike ja kinnistu omanike õigust tervise kaitsele (PS § 28) ja eraelu puutumatusse (PS § 26)</p> <p>PS § 28 sätestab, et igal inimesel on õigus tervise kaitsele ning PS § 26 näeb ette, et igal inimesel on õigus ka eraelu puutumatusse. Selliseid ümberkaudsete elanike põhiõiguseid üldplaneeringu lahendus arvesse ei võta ning on seega sellisena ka õigusvastane. Tegemist on olulise kaalutusveaga (HMS § 54).</p> <p>Esineb mitmeid uuringuid selle kohta, et tuulegeneraatorite ligiduses elamine või töötamine põhjustab raskeid ning pikaajalisi tervisekahjustusi. Tervisekahjustustena on uuringutes välja toodud nii unehäireid, ärevust kui ka stressi¹, aga ka füüsilise tervise halvenemist². Samuti näitavad uuringud, et tuulegeneraatorite läheduses viibivad inimesed peavad tihemini tarbima unerohutusi ja antidepressante³. Tuuleparkide läheduses elamist on seostatud ka sagedasemalt depressiooni diagnoosimisega⁴. Lisaks võib inimest ohustada tuuliku küljest lenduv jää⁵ ning ka turbiinide inetu ning keskkonda mittesobiv väljanägemine on inimesi negatiivselt mõjutanud⁶. Ka Riigikohus on selgitanud, et tuulegeneraatoritega kaasnevad mõjud võivad ebaproportsionaalselt riivata ümberkaudsete elanike õigust tervise kaitsele (vt RKHKo ning RKHKo 3-3-1-15-16).</p> <p>Põhiõigust – õigust tervise kaitsele (PS § 28) – riivab ebaproportsionaalselt ka kavandatud tuulikutega kaasnev müra(tase). Eelnevaga ei ole üldplaneeringu lahenduse koostamisel arvestatud, mille tulemusena on kavandatud lahendus põhimõtteliselt õigusvastane ja kuulub tühistamisele.</p> <p>Aulepa tuulepargi kohta, mille järgi häiris müra pea kõiki vanusegrupe ning isegi 1025 m kaugusel tuulikust on müratase üle normi. Aulepa tuulepargi tuulikud on ligi kaks korda väiksemad, kui tuulikud, mida planeeritakse meie lähedale¹³</p> <p>.</p> <p>Esivere tuulepargi kõrvalkinnistul asuva elamu juures allatuulega sooritatud mõõtmised andsid reaalseks tulemuseks 60dB. Tuulepark asub 1km kaugusel ja selles piires on tuulikuid 5tk, kokku pargis üle 19 tuuliku¹⁴</p> <p>.</p> <p>Seda, et isegi madala tugevusega välismüra võib inimese elu häirida, on korduvalt kinnitanud</p>	<p>kohaseid puhvervööndeid, mille lähialas tuuleenergeetikat arendada ei saa. Elamutele seatud 1 km puhvri eesmärgiks on tagada nii objektiivselt mõõdetavate mõjude (nt müra) kui ka subjektiivsete häiringute leevendamine (visuaalne mõju) piirkonna elanikele. Tervisemõjude ja nende leevendamise vajadusega on ÜP koostamisel seetõttu arvestatud. Samuti tuleb nendega arvestada detailplaneeringu ja selle KSH koostamisel. Täiendava puhvri vajadus või muud meetmed inimesele avaldatavate mõjude leevendamiseks tuleb leida tuulepargi detailplaneeringu ja selle KSH käigus. Samuti tuleb tuulepargi reaalse rajamissoovi korral leida kompensatsioonimehhanismid avalduvate mõjude kompenseerimiseks. Tuuleenergeetika alade leidmine ei mõjuta PS§26 järgset eraelu puutumatus, kuna ei sekku era- ega perekonnaellu PS§26 toodud juhtudel.</p> <p>Nõustume, et tuulikutel võivad olla mõjud inimeste</p>
--	--	---	---

	<p>ka Riigikohus (vt 08.08.2016 otsus asjas nr 3-3-1-88-15, p 25; 21.04.2014 otsus asjas nr 3-3-1-17-14). Olgu ka märgitud, et Riigikohus on asunud seisukohale, et olukorras, kus kavandatud tuulikutega kaasnev müratase ületab normatiivides ettenähtut (nagu käesoleval juhul suure töenäosusega juhtub), on selline haldusotsustus õigusvastane ja kuulub tühistamisele (vt RKHko 3-3-1-88-15, punkt 16). Riigikohus on selgitanud ka põhimõtet, et kohalikul omavalitsusel on kohustus nii vara kui võimalik selgitada välja arendustegevusega kaasnev müratase vältimaks puudutatud isikutele (mh ka arendajale) kaasnevaid edaspidiseid kulusid: „Keskkonnamõju hindamise eesmärk on mõjutada arendustegevust varases staadiumis, kui on veel võimalik teha strateegilisi valikuid“(RKHko 3-16-1472). Kehtna vald ei ole kavandatud lahenduse väljatöötamisel eelnevalt nimetatud põhimõtteid arvesse võtnud.</p> <p>(ii) Teiseks on üldplaneeringu lahendus õigusvastane ka põhjusel, et see riivab ebaproportsionaalselt omandipõhiõigust (PS § 32). Planeeritud üldplaneeringu lahendus on õigusvastane ka põhjusel, et planeeritud üldplaneeringu lahendus riivab ebaproportsionaalselt ka omandipõhiõigust (PS § 32). Mõjuga ümberkaudsete elanike omandipõhiõigusele ei ole planeeringulahenduse väljatöötamisel arvestatud (kaalutusviga) ning seega on kavandatud lahendus ka õigusvastane. Täpsemalt kahjustab tuulepargi rajamine meie kogukonna lähedusse meie kinnistute väärtust. Uuringu kohaselt langeks kõigi tuuliku ümber jäävate (kuni 2 km raadiuses) kinnistute väärtus vähemalt 5,4% 15. Uuring arvestas suure tuulegeneraatorina 150 m kõrgust tuulikut, samas kui meie kogukonna lähedale planeeritakse ca 300 m kõrguseid tuulikuid. Riigikohus on varasemalt kinnistu väärtuse vähenemist kinnitanud ka mobiilsidemastide puhul, millest tulenev mõjutus on võrreldes tuulegeneraatoritega olematu (vt 17.06.2021 määrus asjas nr 3-19-1408, p 23; 11.10.2019 otsus asjas nr 3-15-2232, p 8.3). Järelikult kahjustab tuulepargi rajamine ebaproportsionaalselt meie kogukonda jäävate kinnistute väärtust.</p> <p>Omandipõhiõiguse riive kontekstis tuleb juhtida tähelepanu ka asjaolule, et kavandatud lahenduse elluviimine (st sellisel kujul tuulikute püstitamine) piirab oluliselt ümbruskonnas paiknevate kinnistute omanikel enda kinnisasjade otstarbelise kasutamise tulevikus. Käesoleva kirja lisa nr 1 (kaart) on ära näidatud potentsiaalsed ja reaalsed asukohad, kuhu kinnistute omanikel on võimalik elamuid püstitada. Enamik asuvad elektriliini vahetus läheduses. Elamuid aga ei saa püstitada hiljem tuulikute alla või lähedusse. Seega takistaks ja piiraks kavandatud lahendus edaspidiselt üheselt edaspidi kinnistu omanikel enda kinnistu sihtotstarbelist kasutamist.</p> <p>Terviseameti 2013. aastal läbi viidud sihtuuringuga 7 uuriti Winwind WWD3/100 tüüpi tuulegeneraatoritest lähtuvat häiringut ning leiti, et müratasemed ületasid ettenähtud normtasemeid. WWD3/100 tüüpi generaator on maksimaalselt 100 m kõrgune ning rootori maksimaalne raadius on 50m8, samas kui Kehtna valla Üldplaneeringu KSH lisa 2-s välja toodud tänapäevase tuulegeneraatori mõõtmed (Enercon E126 näitel) on märkimisväärselt suuremad. Kõrgus on 250 m ja rootori diameeter 160 m ehk tegemist on kaks ja pool korda</p>	<p>tervisele ja heaolule. Seetõttu on oluline arvestada kaugusega, kui lähedale tuulikuid elamutele lubatakse (1 km).</p> <p>Õigus tervise kaitsele (PS §28) peab olema tagatud ka Kehtna vallas tuulikute kavandamisel. Tuulikud ei tohi ületada õigusaktidega kehtestatud müranorme. Selgitame, et tuulikute paigutamisel potentsiaalsetele tuulealadele tuleb ka müranormidega arvestada ning paigutada tuulikud nii kaugemale elamutest, et müranormid oleksid tagatud. Lisaks on seletuskirjas toodud välja vajadus hinnata varjutuse mõju DP KSH raames.</p> <p>Selgitame, et viidatud otsus asjas nr 3-3-1-88-15 on detailplaneeringu kohta. Üldplaneeringu raames leitakse potentsiaalsed tuuleenergeetika alad, mida tuleb lahendada detailsema planeeringuga ning läbi viia kõik ÜP-ga ette nähtud uuringud (sh müra, varjutus, visuaalse mõju analüüs). DP KSH raames võib selguda, et teatud osa leitud tuuleenergeetika alast</p>
--	---	--

		<p>suuremate tuulegeneraatoritega, millest lähtuv müra on samuti selle võrra suurem⁹. Uuringute kohaselt on suuremate tuulikute helisagedus (Hz) väiksem, mistõttu pääseb heli võrreldes kõrgesagedusliku heliga takistamatult eluruumidesse¹⁰, mis võimendab kahjulikku mõju ning häiringut veelgi. On tõestatud, et tuulegeneraatori töötamine häirib inimesi enam kui 1400 m kaugusel tuulikust¹¹. Müra allatuult kandumine suurendab müra kahjulikku mõjuala olulisel määral ja selle määramiseks tuleb teostada reaalsed mõõtmised samatüüpsete töötavate tuulikute juures. Samuti kinnitab tuulegeneraatorite häirivust Terviseameti 2011. aasta uuring¹² kavandatud lahendus edaspidiselt üheselt edaspidi kinnistu omanikel enda kinnistu sihtotstarbelist kasutamist.</p> <p>(iii) Kolmandaks on kavandatav lahendus sisuliselt õigusvastane ka põhjusel, et kavandatud lahendus sisaldab suures hulgas sisemisi vastuolusid</p> <p>Tuleb tähelepanu juhtida mitmetele vastuoludele ja ebakõladele, mis praegust Kehtna valla koostatavat üldplaneeringut tuuleparkide osas iseloomustavad:</p> <p>a) Enne üldplaneeringu koostamist viisil, mis võimaldab meie kogukonna lähedale tuulikuparki rajada, tulnuks Kehtna vallal läbi viia uuringud selle kohta, kas ning kui siis millistel tingimustel ja ulatuses saab tuuleelektrijaama Kehtna valda rajada. Asjas keskset tähtsust omavate oluliste asjaolude välja selgitamata jätmine rikub uurimispõhimõtet (HMS § 6) ja toob kaasa ka olulise kaalutusvea. Need uuringud peaks hõlmama nii inimese elukeskkonda, omandit ja tervist puudutavat, kui ka looduskeskkonna küsimusi. Oluline on läbi viia reaalne¹⁶ uuring (mitte ligikaudne modelleerimine) planeeritava tuulepargiga sarnases tuulepargis (sama tüüpi, sama arv, sarnane paigutus ja sama kõrged tuulikud („Mõjud mida need tuulikud omavad, tuleb reaalselt ära hinnata.“, vandeadvokaat A. Ots). Praegune üldplaneering sellekohaseid uuringuid ega sellest järelduvaid mitmekülgseid analüüse müra leviku osas ei sisalda. Ka Riigikohus on selgitanud, et enne põhimõtteliselt arendusotsuse tegemist tuleb hinnata keskkonnamõju (st sisuliselt mõju).¹⁷ Vastupidine lahendus tunnistati õigusvastaseks ja tühiseks.¹⁸ Riigikohus on planeeringu kontekstis selgitanud ka järgmist: „Samuti on ebamõislik elektrituulik esmalt valmis ehitada ning asuda alles pärast seda tegelema müraküsimuse lahendamisega. Seepärast rikub kaebaja õigusi juba vaidlustatud detailplaneering, mitte alles hilisem tegevus selle elluviimisel.“¹⁹ Kehtna „Valla Vaatlejas“ (01.2022, H.Kalberg) avaldatud graafikul on selgelt näha, et nii 500m kui ka 2000m kaugusel on tuulikute poolt emiteeritav müra ikka samas suurusjärgus. 1000m kaugusel peab (esitatud graafikust tulenevalt) inimene elama ja magama külmkapi kõrval/külmkapi müratasemes. See ei ole inimese tervise seisukohalt põhjendatud.</p> <p>b) Üldplaneeringu seletuskirjast teostatud keskkonnamõjude strateegilise hindamise aruandes nähtuva järgi on tuuleparkide püstitamiseks ette nähtud puhveralad, kusjuures kui looduslike objektide suhtes on välja toodud konkreetseid distantsid, siis elu- või ühiskondlikele hoonetele pole taolist kriteeriumi kehtestatud. Üldplaneeringus ette</p>	<p>ei ole võimalik kasutusele võtta. Selgitame ka, et toodud asi nr 3-3-1-17-14 ei ole kohane näide (E.T kaebus Viru Vangla toimingute õigusvastaseks tunnistamiseks) antud küsimuses.</p> <p>ÜP lahenduses arvestatakse potentsiaalsete eluasemetega Nõlva külas ning seatakse nendele samuti 1 km puhver. T6 tuuleala ulatus väheneb seega ala lääneosas.</p> <p>Selgitame ka, et iga tasandi planeering hindab keskkonnamõjusid antud planeeringu tasandil. ÜP täpsusastmes on müra mõju hinnatud ning müra mõju on arvesse võetud. Müra modelleerimine on kohustuslik tuuleparkide DP KSH raames.</p> <p>Võimalike mõjude kompenseerimiseks on MKM välja töötamas kohaliku kasu meedet.</p> <p>(iii)Planeering ei ole õigusvastane, kuna on jälginud PlanS⁷ist tulenevat menetlust ja käesoleva</p>
--	--	--	--

	<p>nähtud distantis 1 km eluhoonetest on ebaõige, kuna ei baseeru reaalselt mõõdetud andmetel ja sealt tuleneval põhjalikul analüüsil (vt ülalt müra(tasemega) seotud punkte). Taaskord, kuivõrd nõutud ja sisulised mõju uuringuid ei ole teostatud (vastuolus Riigikohtu poolt antud suunistega) ning tuulikutega kaasnevat põhimõttelist mõju ümberkaudsetele elanikele ei ole nõutaval viisil arvesse võetud, on kavandatud üldplaneeringulahendus selgelt õigusvastane.</p> <p>c) Sarnaselt vahekauguse määrangu mittepõhjendatusele ei esine üldplaneeringus selgitust selle kohta, millise põhjenduse ja analüüsi kaudu üleüldse on jõutud järeldusele, et meie kogukonna lähedale tuleks tuulikupargi rajamist võimaldada. Sealjuures on tähelepanuväärne, et üldplaneeringu juurde lisatud KSH aruanne on tuulikuparkide rajamise võimalikkuse hindamisel vastuolus KSH ERKAS Pärnu Instituut OÜ 2011 aastal Paikuse vallale koostatud analüüsiga 20, mille järgi sobivad kohad tuuleelektrijaama rajamiseks ebapiisava tuule tugevuse ja energiatiheduse tõttu Kehtna vallas tuulepark T6 planeeritaval alal puuduvad ja on seetõttu kõige kehvemad alad terves mandri-Eestis. Kõige esimene tingimus tuuleenergiast elektrienergia tootmiseks on sobiliku tuuleressursi olemasolu. Alal kättesaadav energia sõltub suuresti aasta keskmisest tuule kiirusest. See tähendab, et ühiku kulud tuulegeneraatori poolt toodetud elektrile varieeruvad laialt sõltuvalt asukohast. Jääb mõistmatuks, kuidas saavad kaks uuringut olla teineteisega diametraalses vastuolus. Madala efektiivsusega tootmiskulud maksab kinni elektritarbija.</p> <p>d) Eksitav on ka Kehtna valla ÜP juurde lisatud KSH aruande lk 84 märkus ja ÜP KSH lisa 2 lk 24 märkus ning sellest tulenev põhimõte, et Üldplaneeringuga ei anta luba tuuleparkide rajamiseks, vaid määratakse kindlaks alad, kus tuuleenergia tootmise perspektiivi väljaselgitamine on lubatud ja tuuleparkide rajamine on võimalik vaid järgnevat planeeringute ja uuringute läbiviimisega. Kui Üldplaneering senisel kujul kehtestatakse, siis meie kogukonnal ei ole võimalik hiljem vaielda vastu sellele, et tuulepargid püstitatakse Üldplaneeringus näidatud aladele. Üldplaneeringu kehtestamisel saame vaidlustada üksnes tuulikute asukohti Üldplaneeringus näidatud alade sees, tuulikute arvu ja tuulikute suuruse ja tehniliste üksikasjadega seonduvat. Ehk teisisõnu – Üldplaneeringu kehtestamisel ei saa kohalik kogukond takistada tuuleparkide püstitamist nende kodude juurde ning kohaliku kogukonna omandi, elukeskkonna ja ettevõtluse kahjustamist.</p> <p>(iv) Neljandaks ei ole üldplaneeringus piisavalt hinnatud Nõlva, Selja, Ahekõnnu ja Järvakandi alale planeeritavate erinevate projektide kumulatiivset mõju Riigikohtu ning Euroopa Kohtu praktikast tuleneb läbivalt, et hinnata tuleb ka projektide kumulatiivset mõju.</p> <p>Järvakandi alevi vahetusse lähedusse on planeeritud tuulepark pindalaga 781 hektarit. Lisaks on tuulepargi lähedusse planeeritud Rail Balticu trass pindalaga suurusjärgus 265 hektarit. Tuulepargi ligidusse on väljastatud kaks luba (Keskkonnaameti keskkonnaluba nr</p>	<p>planeeringu (üldplaneering) täpsusastet:</p> <p>a) PlanS annab võimaluse olulise ruumilise mõjuga ehitise (ORME) asukohavalikuks üldplaneeringu raames (PlanS §75 lg 1 p 4). ORME asukohavalik arvestab erinevate puhvritega hoonetele ja objektidele, mille juurde tuulikuid rajada ei saa (sh elamud, ühiskondlikud hooned, kaitsealad ja objektid, mälestised, taristud jms). Selgitame, et ÜP ei pane paika täpseid tuuleparkide asukohti, tuulikute tüüpe ega kõrgusi. Selle jaoks on eraldi ette nähtud detailsem lahendus (DP) ja selle juurde kuuluv keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH). Teie väljatoodud aspekte hinnataksegi täpsema lahenduse väljatöötamisel.</p> <p>b) Selgitame, et 1 km puhver täidab nii empiirilisel mõõdetavate mõjude (nt müra, varjutus) kui ka subjektiivsete häiringute (nt häiritus tuulikutele) leevendamise rolli. Antud analüüsi raames on leitud tuuleenergeetika</p>
--	--	--

		<p>L.MU/514124 ja nr L.MU/514440) geoloogilisteks uuringuteks (Selja IV uuringuruum ja Selja V uuringuruum). Kumbki uuringuruum pindalaga 24.98 hektarit ehk kokku ca 50 hektarit. Tuulepargi üldplaneeringu koostamisel ei ole nende piirnevate projektide kumulatiivse mõjuga nõuetekohaselt arvestatud.</p> <p>Riigikohus on toonud välja, et oluline on teha kindlaks erinevate tegevuste kuhjuv ehk kumulatiivne mõju (RKHKo nr 3-3-1-88-15, p 35). Lahendi nr C-141/14 punktis 95 on Euroopa Kohus samuti rõhutanud, et "Euroopa Kohus [on] juba otsustanud, et projekti laadi hindamisel tuleb eelkõige silmas pidada projekti koosmõju muude projektidega. Kui jätta arvestamata projekti kumulatiivne mõju muude projektidega, siis võib see projekt jääda praktikas hindamiskohustusest täielikult kõrvale, samas kui teiste projektidega koos võib see keskkonda oluliselt mõjutada". Sama lahendi punktis 96 on Euroopa Kohus ühtlasi osundanud, et isegi kui kumulatiivne mõju puudub, siis peab selline järelendus tuginema asjakohastele tõenditele. Sellest järeldub, et kumulatiivse mõju üksikasjalik hindamine tuleb läbi viia ka juhul, kui pealtnäha võiks väita, et kumulatiivne mõju puudub.</p> <p>Täiendavalt on Euroopa Kohus lahendi nr C-531/13 punktis 45 selgitanud, et kumulatiivse mõju hindamine ei piirne samalaadiliste projektidega. Seega oleks tuulepargi kumulatiivset mõju pidanud arvestama koos Rail Balticu trassiga ning Selja IV ja Selja V uuringuruumi planeeritavate kaevandustega sõltumata sellest, et tegemist ei ole samalaadiliste projektidega. Kokkuvõtlikult nähtub, et projekti kumulatiivse mõju põhjalik hindamine tuleb igal juhul läbi viia - seda isegi juhul, kui pealiskaudse hinnangu kohaselt kumulatiivne mõju puudub või kui tegemist on erilaadiliste projektidega. Praegusel juhul ei ole tuulepargi projekti kumulatiivset mõju koos selle vahetus läheduses asuvate teiste projektidega hinnatud. Eelnevast tulenevalt on vastuväite esitajad seisukohal, et üldplaneeringu koostamisel on rikutud kumulatiivse mõju hindamise kohustust.</p> <p>Kokkuvõtvalt on üldplaneeringu kehtestamise otsustus haldusakt, mis on õiguspärase üksnes juhul, kui see on antud kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutusvigadeta ning vastab vorminõuetele (HMS § 54 lg 1). Eelnev tähendab, et haldusorganil on kohustus võtta arvesse (muuhulgas ka selgitada välja, HMS § 6) ja kaaluda üldplaneeringu koostamisel ja kehtestamisel kõiki olulisi asjaolusid, õiguseid ja huvisid. Kõneksoleva üldplaneeringu lahenduse puhul ei ole selgitatud välja tuulepargiga kaasnevat mõju ümberkaudsetele elanikele (puuduvad nõutavad mõju uuringud, mis on nõutavad nii Riigikohtu kui ka Euroopa Kohtu praktika kohaselt) ning kaasnevat ja kumulatiivset mõju ei ole ka arvesse võetud. Seega tuulepargi rajamine meie kogukonna lähedale sellisel kujul oleks selgelt õigusvastane, kuna omab ebaproportsionaalselt negatiivset mõju meie tervisele, elukeskkonnale ning omandile. Senises üldplaneeringus ei ole põhjendatud ka seda, miks tuleks meie kogukonna lähedale tuuleelektrijaama rajamist võimaldada ning kuidas on välistatud kahjulikud mõjutused inimeste tervisele ja looduskeskkonnale.</p> <hr/> <p>1 Industrial Wind Turbines: Negative Health Effects (more evidence). Kättesaadav:</p>	<p>arendamiseks võimalikud sobivad alad. Alade piires saab hakata kaaluma, kuidas on tuulikuid võimalik paigutada. Leitud aladel ei pruugi seega olla võimalik paigutada tuulikuid vahetult ala piirile juhul, kui DP raames läbiviidavad mürauurinud näitavad, et müra normtasemed ei ole saavutatavad. Sisuliste uuringute vajadus on välja toodud ÜP seletuskirjas ja need on detailse planeeringu koostamisel kohustuslikud.</p> <p>c) Selgitame, et vastavalt Riigikohtu lahendile 26.05.2021 nr 3-17-2013 on taastuenergia tootmine oluline avalik huvi ning see teenib loodusvarade säästliku kasutamise ning säästva arengu eesmärke. Tuuleenergia tootmise võimalusi kaaludes tuleb arvestada riigi seatud taastuenergia tootmise eesmärkidega. Omavalitsus peab üldplaneeringus arvestama avalikuga huviga ning seetõttu on ÜP raames läbi viidud tuuleparkide kui olulise ruumilise mõjuga ehitiste asukohavalik. Info selle kohta on toodud ptk 6.5.8 ja</p>
--	--	--	--

		<p>https://www.masterresource.org/wind-turbine-noise-issues/wind-turbine-health-effects-enviro-disease/ 2 Health Effects Related to Wind Turbine Sound, Including Low-Frequency Sound and Infrasound. Kättesaadav: https://link.springer.com/article/10.1007/s40857-017-0115-6 3 Impact of Long-Term Exposure to Wind Turbine Noise on Redemption of Sleep Medication and Antidepressants: A Nationwide Cohort Study. Kättesaadav: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30864815/ 4 Wind turbines causing depression, study suggests. Kättesaadav: https://www.cbc.ca/news/canada/britishcolumbia/wind-turbines-causing-depression-study-suggests-1.1213804 5 Wind turbine closed after showering homes with blocks of ice. Kättesaadav: https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/3547074/Wind-turbine-closed-after-showering-homes-with-blocksof-ice.html 6 Tourism blown off course by turbines. Kättesaadav: https://www.berwickshirenews.co.uk/news/tourism-blowncourse-turbines-2347549 7 Sihtuuringu „Aseriaru tuulepargi tööst tulenev müra“ tulemuste kokkuvõte ja järeldused. Kättesaadav: https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/contenteditor/vanaveeb/Keskkonnatervis/fyysikalised_tegurid/mura/Aseriaru_tuulepark_sihtuuring_kokku.pdf 8 WWD-3-100. Kättesaadav: https://www.thewindpower.net/turbine_en_65_winwind_wwd-3-100.php 9 Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumendid/2021_07_10_Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia_alade_kavandamine.pdf 10 Low-frequency noise from large wind turbines. Kättesaadav: https://waubrafoundation.org.au/wpcontent/uploads/2013/06/MollerPedersenReport-2011.pdf 11 Effects of industrial wind turbine noise on sleep and health. Kättesaadav: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23117539/ 12 Sihtuuringu ”Tuulegeneraatoritest tulenev müra” kokkuvõte. Kättesaadav: https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/contenteditor/vanaveeb/Keskkonnatervis/fyysikalised_tegurid/mura/Sihtuuring_tuulegeneraatorid.pdf 13 Samas, vt lk 13 joonis 1. 14 https://www.postimees.ee/3792683/tuulepargi-riigikohtus-alistanud-lasteerst-hommikul-argates-voin-murajargi-oelda-mis-suunast-tuul-puhub 15 Wind turbines, solar farms, and house prices. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421521001968#:~:text=The%20results%20suggest%20</p>	<p>tuulealade leidmisele keskendub KSH lisa 2. Juhime tähelepanu, et viidatud töö aastast 2011 toob välja tuulekiiruse 10 m ja energiatiheduse 30 m kõrgusel. Selgitame, et tuuleolud erinevad erineval kõrgusel maapinnast. Kuna Kehtna valla alal kavandatakse kõrgemaid tuulikuid kui Teie allikas on toodud, ei ole võrdlus kohane. Irenes projekti järgi (andmed allalaetavad: https://www.arcgis.com/home/item.html?id=6d32cfef4a5b42b5bbf35fbaefc0c566) on vallas tuulekiiruseks nt 100 m kõrgusel 4,7...7,3 m/s. Tuulikuid on seega võimalik valla territooriumil kaaluda. Samuti palume tuuleolude info saamiseks tutvuda Euroopa tuuleatlasega: https://map.neweuropeanwindatlas.eu/ d) ÜP KSH lisa 2 toodud põhimõtte on korrektne: ÜP raames leitakse potentsiaalselt sobivad alad, kus on valla territooriumil võimalik kaaluda edaspidi tuuleparkide kavandamist. Selgitame, et üldplaneeringus väljaselgitatud alad ei</p>
--	--	--	---

		<p>that%20the,at%20the%201%25%20significance%20level. 16 https://www.postimees.ee/3793857/suur-ulevaade-kui-palju-on-eestis-tuuleparke-ja-kuhuneid-juurde-tuleb. 17 RKHko 3-16-1472 18 Ibid. 19 RTHko 3-3-1-88-15, p 16 20 Kättesaadav: Paikuse_TP_TP_KSH_aruande_eeln6u.pdf (parnu.ee)</p>	<p>realiseeru tõenäoliselt täies ulatuses: ÜP näeb ette mitmeid uuringuid ja analüüse, mille tulemusel ei ole tõenäoliselt võimalik kogu ala kasutusele võtta. Seega ei ole põhjendatud väide, et Järvakandi alevi lähedusse rajatakse tuulepark pindalaga 781 ha. Samuti ei anna ÜP õigustatud ootust arendajale, et leitud tuuleala on realiseeritav. Nõustume, et projekti kumulatiivsete mõjudega tuleb arvestada ja kumulatiivseid mõjusid tuleb hinnata iga konkreetse tuulepargi KSH raames. Sealjuures tuleb arvestada võimalikke koosmõjusid nii teiste tuuleparkide kui muude olulist keskkonnamõju omavate objektidega,</p>
	<p>RMK 10.02.2022 Nr 7-6/2020/220-85</p>	<p>Esitasite RMK-le kooskõlastuse saamiseks Kehtna valla üldplaneeringu (ÜP) ja KSH aruande.</p> <p>Oleme materjalidega tutvunud ja esitame RMK seisukoha.</p> <p>Selgitame, et RMK ei ole haldusorgan, millest tulenevalt ei anna RMK üldplaneeringule kooskõlastust vaid seisukoha.</p> <p>Väärtuslikud põllumaad RMK esitas nimekirja väärtuslikest põllumaadest, mis meie hinnangul väärtuslikuks põllumaaks ei kvalifitseeru.</p> <p>Omavalitsus arvestas RMK ettepanekutega, kuid parandatud ÜP versioonis on väärtuslike põllumaadena määratletud uued alad, mis meie hinnangul nendeks jällegi ei kvalifitseeru:</p>	<p>Selgitame, et väärtuslike põllumajandusmaade osas</p>

	<p>ID 109501 – kitsad RMK metsaservad on meelevaldselt liidetud väärtusliku põllumaa massiivi külge, kusjuures väärtusliku põllumaa massiiv ise on osaliselt metsastunud ja meie hinnangul ei kvalifitseeru väärtuslikuks põllumaaks;</p> <p>ID 109457 – kitsa metsaserva liitmine väärtusliku põllumaa külge on meelevaldne;</p> <p>ID 110710 – kitsad RMK metsaservad on meelevaldselt liidetud väärtusliku põllumaa massiivi külge. Suure tõenäosusega võib olla kogu massiivi ulatuses tegemist turvastunud mullaga, mis on mõistlik kliimaeesmärkide saavutamiseks metsastada või vähemalt looduslikule arengule jätta;</p> <p>ID 109439 – 0,2 ha suurune haritava maa nurk. Hetkel kasutatakse ilma rendilepinguta, seega pole kasutus õiguspärane. Ilma sellise kasutuseta oleks ala metsastunud. Selliste pisikeste eraldiste puhul, väärtusliku põllumaa kasutustingimused kas põlistavad sellise ebasoovitava seisundi (ebaseaduslik kasutus või ebaseaduslik metsastumine) või tingivad äärmuslikult ebaratsionaalse maakasutuse ja halduskoormuse;</p> <p>ID 110470 – kitsad RMK metsaservad on meelevaldselt liidetud väärtusliku põllumaa massiivi külge, kusjuures väärtusliku põllumaa massiiv ise on osaliselt metsastunud ja meie hinnangul ei kvalifitseeru väärtuslikuks põllumaaks – õuema või aiama ei ole väärtuslik põllumaa;</p> <p>ID 110002 – tegemist on metsasihil asuva metsamajandusliku rajatise, kokkuveoteega.</p> <p>ID 110787 – tegemist on ligikaudu 250 meetri pikkuse ja 0,8 meetri laiuse jooneraldisega. Kuidas sellist majandatakse?</p> <p>ID 110792 – tegemist on keskmiselt 1,5 meetri laiuse jooneraldisega</p> <p>ID 110765 – tegemist on keskealise metsaga.</p> <p>RMK ettepanek on loetletud maatükke väärtuslikeks põllumaadeks mitte arvata.</p> <p>RMK põhiülesanne on riigile kuuluvatel majandatavatel maadel metsa kasvatamine ja säästlik majandamine. Väljaspool looduskaitsealasid eeldab säästlikkus ka ratsionaalset ressurside (seal hulgas maa) kasutust. Üldplaneering peab väärtuslikud põllumaad ja selle kasutustingimused määratlema selliselt, et maakasutus oleks võimalik õiguspäraselt ja säästlikult.</p> <p>RMK ettepanek on, et analoogselt põllu ja metsamajandusmaa peatükiga tuleks ka siia peatükki lisada lause „Väärtuslikku põllumaad tuleb kasutada mitmekülgselt ja säästlikult, et oleks tagatud nii majanduslik tulu kui ka looduslik mitmekesisus“ (RMK parandatud sõnastus). Selle tagamiseks võiks väärtuslikuks põllumaaks kvalifitseerumise pindala tingimus olla katastriüksuse põhine, sest mitte kõigil maaomanikel pole võimalust võrrelda digitaalseid kaardikihte, et kõiksugu ebamõistlikke ja mittekvalifitseeruvaid maatükke väärtuslikuks põllumaaks määramisest säästa.</p> <p>Väärtuslike põllumaade osas on metsastumise (loodusliku protsessi) ja päikeseparkide (taastuenergia) keeld ja avatuse nõue jätkuvalt arusaamatu, sest maastiku rikkumist ja sulgemist inimtekkeliselt (eluhoonete, tuuleparkide, tootmishoonete ja taristuga) siiski võimaldatakse.</p>	<p>ei ole maa-alasid juurde määratud – üldplaneeringu raames on täpsustatud ühte ja sama maakonnaplaneeringust tulenevat kaardikihti. Väärtusliku põllumajandusmaa ulatust korregeeritakse RMK maaladel.</p> <p>Selgitame, et väärtusliku põllumajandusmaa puhul on eesmärgiks väärtusliku põllumajandusmaa maksimaalne säilimine ja sihtotstarbeline kasutamine (sh metsastamise vältimine). Jääme seega praegu seletuskirjas välja toodud sõnastuse juurde, mille on ka Maaeluministerium kooskõlastanud.</p> <p>ÜP suunab päikeseparke kavandama vähemväärtuslikele aladele,</p>
--	--	---

	<p>RMK ettepanek on lubada kaalutletud juhtudel ka metsastamist ja päikeseparke.</p> <p>Roheline võrgustik Üldplaneeringus on väide, „Valda läbiv tugimaantee nr 15 Tallinn–Rapla–Türi ei ole valla territooriumil tarastatud, mistõttu loomade ülepääsud on juba tagatud“. Selle väitega ei saa nõustuda, sest kui linnud ja loomad tugimaanteed nr 15 ja ka teisi teid ületavad pole nende ohutus tagatud? Vastupidi, teede ületamisel on fataalne kokkupõrge liiklusvahendiga väga tõenäoline. Juba enne 1994 aastat hukkus asfaltkattega teedel 1,8 lindu iga 10 kilomeetri kohta iga päev (Lõhmus 1994). Tänapäeval ei saa ammu väita seda, et ülepääsud on automaatselt (ilma meetmeid tarvitusele võtmata) tagatud. Ainuüksi suurulukite liikluses hukkumisi registreeritakse Eestis üle 4000 isendi.</p> <p>Põllu- ja metsamajandusmaa ÜP sätestab, „valla metsaressursse kasutada mitmekülgset ja säästlikult, et tagada nii majanduslik tulu kui ka metsade bioloogiline mitmekesisus.“ Arusaamatu on, miks seatakse mitmekülgse ja säästliku kasutuse ning bioloogilise mitmekesisuse nõue ainult metsaressursile. Tekib küsimus, kas põlluressursi on õige kuidagi teistmoodi majandada? Lisaks leiame, et bioloogilise mitmekesisuse asemel oleks sobivam kasutada mõistet looduslik mitmekesisus, kuna ÜP rõhuasetus on looduslike ja poollooduslike ökosüsteemide kaitsel. RMK ettepanek on see lause ringi sõnastada – „Põllu- ja metsamajandusmaad tuleb kasutada mitmekülgset ja säästlikult, et oleks tagatud nii majanduslik tulu kui ka looduslik mitmekesisus“.</p> <p>Puhkemetsad ja kaitsehaljastusmaa</p> <p>Üldplaneeringus on Järvakandi puhkemetsaks määratud ulatuslik metsa-ala Rail-Balticu(RB) ja selle Järvakandi haru ning Järvakandi alevi vahel, lisatud on palju tavalist majandatavat metsa, kus meile teadaolevalt puhkeväärtusi pole. RMK on varasemalt sinna ehitanud kaasaegse taristu, et vältida metsaveoautode läbisõitu Järvakandi alevist. Aktsepteerime omavalitsuse seadusest tulenevat õigust, kuid leiame, et RMK ettepanek juba oli optimaalne. Lisaks on ÜP-s endiselt ulatuslik kaitsehaljastusmetsa maa-ala. Omavalitsus põhjendab sellist püüdlust RB ebasoodsate mõjude leevendamise vajadusega ja väidab, et „omavalitsus ei saa olulisel määral planeerida RB trassi asukohta ega selle leevendusmeetmeid“... . Tekivad küsimused: Kas RB mõjuhindangud on puudulikud (RMK-l ei ole seda alust arvata) ja miks omavalitsus arendajale oma tingimusi ei esita? Järvakandi piirkonna põhitrassi projektide kooskõlastusring alles algab. Kuidas leevendatakse ebasoodne mõju nendele inimestele, kelle elukoha ja raudtee vahele ei jää</p>	<p>sh väheväärtuslikele põllumajandusmaadele. Jääme seega ÜP antud lähenemise juurde.</p> <p>Selgitame, et antud lause nr 15 Tallinn–Rapla–Türi osas käsitleb loomade põhimõttelist ülepääsu-võimalust nr 15 tugimaanteed: kuna maantee ei ole tarastatud, on loomadele teest ülepääs olemas. Lause ei väidagi, et antud maanteel ei asuks konfliktkohti. Loomade liikumise järgi on täpsustatud ka rohevõrgustiku koridoride paiknemist. Rohekoridoride ja loomade liikumise teadvustamine üle maanteed on liikluskorralduse küsimuseks, mis väljub aga üldplaneeringuga suunatavatest teemadest.</p> <p>ÜP näeb ette, et metsaressursse, mitte metsamaad tuleb kasutada mitmekülgset. Põllu- ja metsamaal lubatud tegevused on juba seletuskirjas toodud, mistõttu ettepaneku põhjal seletuskirja ei muudeta.</p>
--	---	---

		<p>ulatuslikku riigimetsa massiivi? Miks ulatuslik metsamassiiv puhkemetsana määratleti, kui tegelikku funktsiooni nähakse kaitsehaljastusmaana?</p> <p>Omavalitsus põhjendab kaitsehaljastusmaa olemasolu väitega „Tagamaks elamualadele kaitset müra, aga ka nt tuule ees, siis on elamualasid ümbritsevana ette nähtud kaitsehaljastuse juhtotstarbega ala“. Tegelikuses, kaitsehaljastusmaa on määratud ka sellistesse kohtadesse, kus riigimets elamualadeni ei ulatu – elamualasid ümbritsevad riigile mittekuuluvad maatulundusmaa kõlvikud ja munitsipaali maa. Meie hinnangul, omavalitsuse jäätmevõimaldada ei vaja RB mõjude eest kaitset. Pigem vajavad inimesed kaitset jäätmevõimaldada mõjude eest. Lisaks, RMK ei nõustu omavalitsuse väitega, et kaitsehaljastuse maa kasutustingimused ei halvenda lindude ja loomade pesitsuspaikade säilimist kaitsehaljastuse alal. Kui RB-st tulenevad mõjud ei meeldi inimestele, kuidas saab omavalitsus olla veendunud, et need lindudele ja loomadele meeldivad ja nende elukvaliteeti halvendavat stressi ja ka fataalseid intsidente ei põhjusta? RB mõju on inimeste tekitatud ja selle eest tuleb kaitsta ka linde ja loomi. RMK on seisukohal, et mõjud tuleb tõkestada RB trassikoridoris. Selleks tuleb seada kohustused RB arendajale, mitte panustada probleemi lahendamisel lindude ja loomade elupaikadele ja kolmandatele isikutele, kes raudtee mõjude tekitamises ei osale – keskenduda tuleks põhjustele, mitte tagajärgedele.</p> <p>ÜP seletuskirjas kaitsehaljastuse maa-ala majandamise tingimustes on: „Kõrghaljastuse toimimiseks müra leevendajana on soovitatav kasutada segapuistut, mis koosneb igihaljastest ja lehtpuudest (kuna see omab paremat efekti), lisaks puudele istutada ka tihe põõsastik.“ Juhime tähelepanu, et puistud RMK maale kavandataval kaitsehaljastusmaal on enamjaolt olemas ja RMK kohustus on neid lähtuvalt metsaseadusest hooldada ja uuendada“. RMK on kaitsehaljastus maa-ala põhjendatud juhtudel ja ulatuses valmis omavalitsusega selles osas koostööd tegema.</p> <p>RMK ettepanek on tiheda põõsastiku istutamise nõue (tundub nagu võiks tõlgendada nõudena) seletuskirjast välja võtta, sest selline tegevus kohatult ulatuslikul metsamaal on ebaproportsionaalselt ressursimahukas. Lisaks, ei pruugi selline tegevus toetada teisi metsale esitatud nõudeid nagu säästlik majandamine või puhkemetsa funktsioon.</p> <p>Omavalitsus määratles puhkemetsana ka väikese riigimetsa osa Lelle aleviku servas. RMK seal puhkemetsa potentsiaali ei näe, kuid nõustume.</p> <p>Üldplaneering on mahukas dokument, mille igakordne detailne läbitöötamine kõikvõimalike muudatuste leidmiseks on töömahukas ja aeganõudev. Midagi võib ka kahe silma vahele jääda. Näiteks tekkisid uude versiooni uued arusaamatud väärtuslikud põllumaad.</p> <p>RMK ettepanek sellest tulenevalt on, et omavalitsus koostaks enne üldplaneeringu kooskõlastusringile saatmist muudatustest ülevaatliku tabeli, kus on ära näidatud mida, miks, ja kuidas muudeti.</p>	<p>Puhkemetsa roll on täita puhkamise otstarvet. Kohati, nt Järvakandi asulas, võib puhkemets samaaegselt täita ka kaitsemetsa rolli. Puhkemetsa ja HK ulatust on planeeringus üle vaadatud ja korrigeeritakse järgmiselt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vähendame RB trassi ja Järvakandi asula vahelist puhkemetsa ulatust Järvakandi alevi loodeosas. - HK ulatust korrigeeritakse ning ei näidata reoveepuhastist lõuna suunas. <p>Selgitame, et tegemist on soovitusena kasutada segapuistut, eriti kaitsehaljastuse rajamisel. Olemasolevat puistut (metsa) ei kohusta planeering muutma. Jääme seega seletuskirjas toodud tingimuse juurde. Põõsastiku kasutamise puhul sõnastatakse see samuti soovitusena.</p> <p>Selgitame, et üldplaneering on kogu koostamise protsessi käigus lähtunud ühest ja samast väärtuslike põllumajandusmaa kihist, mis tuleneb</p>
--	--	--	---

			<p>maakonnaplaneeringust. Üldplaneeringu käigus on toimunud järkjärguline väärtusliku põllumajandusmaa vähendamine aladelt, kus põllumajanduslik kasutus ei ole enam võimalik.</p> <p>Nõustume, et üldplaneeringu jälgimine on keeruline. Planeeringu erinevate etappide vahel tehakse aga kohati väga palju muudatusi, mistõttu planeeringu seisukohast on ebaproportsionaalselt koormav koostada igale kooskõlastajale/arvamuse andjale eraldi tabelisseviidud muutuste kohta. Seetõttu selliseid lisamaterjale planeeringutes ei koostata.</p>
5.	<p>Meelis Tomson 10.02.2022 Nr 7-6/2020/220-86</p>	<p>VASTUVÄIDE Kehtna Valla edelapiirkonda kavandatavale tuulepargile T6</p> <p>Käesolevaga mina, Meelis Tomson</p> <p>teavitan Kehtna valda oma vastuseisust üldplaneeringu projektis Nõlva, Selja ja Ahekõnnu külade alale Järvakandi alevi vahetus läheduses kavandatavale tuulepargile T6 (edaspidi nimetatud ka kui üldplaneering või kavandatud lahendus). Olen seisukohal, et selline üldplaneeringus kavandatud lahendus on õigusvastane, kuivõrd pakutud lahendus ei ole kooskõlas Riigikohtu praktikaga, Kehtna vald on jätnud välja selgitamata asjas tähtsust omavad asjaolud ning kavandatud lahendus kahjustab ebaproportsionaalselt ka ümberkaudsete elanike</p>	

(kinnistu omanike) õiguseid, mida ei ole üldplaneeringu lahenduses arvesse võetud.

VASTUVÄITE PÕHJENDUSED

Ma ei nõustu üldplaneeringuga, mis loob aluse tuulepargi rajamiseks. Teadupärast on üldplaneeringu kehtestamise otsustus haldusakt (HMS § 54 lg 1), mis on õiguspärane (ja lubatav) üksnes juhul, kui see tugineb kehtivale õigusele, on sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutlusvigadeta ning vastab vorminõuetele. Eelnev tähendab, et üldplaneeringu lahenduse koostamisel on Kehtna vallal kohustus selgitada välja kõik asjas olulised asjaolud (uurimispõhimõte, HMS § 6), võtma viimased asjaolud arvesse ning tegema kaalutletud, põhjendatud ja kõiki asjaolusid arvestava otsuse. Antud lahenduse väljatöötamisel on Kehtna vald antud põhimõtteid aga rikkunud, kui võrd on jätnud välja selgitamata asjas tähtsust omavad asjaolud ning ei ole võtnud arvesse ka ümberkaudsete elanike põhjendatud õiguseid (tegemist on oluliste kaalutlusvigadega).

Tuulepark kahjustab muu hulgas ka alltoodud põhjendustele tuginedes pöördumatult ja ebaproportsionaalselt minu põhiseadusega kaitstud omandipõhiõigust (PS § 32), õigust tervise kaitsele (PS § 28) ning õigust eraelu puutumatusse (PS § 26). Sellest ka tulenevalt oleks sellise üldplaneeringu lahenduse kehtestamine üheselt õigusvastane ja kuuluks tühistamisele.

- (i) Esiteks kahjustab kavandatud üldplaneeringu lahendus ebaproportsionaalselt ümberkaudsete elanike ja kinnistu omanike õigust tervise kaitsele (PS § 28) ja eraelu puutumatusse (PS § 26)**

PS § 28 sätestab, et igal on õigus tervise kaitsele ning PS § 26 näeb ette, et igal on õigus ka eraelu puutumatusse. Selliseid ümberkaudsete elanike põhiõiguseid üldplaneeringu lahendus arvesse ei võta ning on seega sellisena ka õigusvastane. Tegemist on olulise kaalutlusveaga (HMS § 54).

ÜP raames tuuleenergeetika potentsiaalsete alade leidmine on toimunud vastavalt PlanS'ile ning on õigusjärgne. Tuulealade leidmisel on kaalutletud nii elanikele, looduskeskkonnale kui ka taristule avalduda võivad mõjud ning kasutatud Eestis levinud praktika kohaseid puhvervööndeid, mille lähialas tuuleenergeetikat arendada ei saa. Elamutele seatud 1 km puhvri eesmärgiks on tagada nii objektiivselt mõõdetavate mõjude (nt müra) kui ka subjektiivsete häiringute leevendamine (visuaalne mõju) piirkonna elanikele. Terviseõiguste ja nende leevendamise vajadusega on ÜP koostamisel seetõttu arvestatud. Samuti tuleb nendega arvestada detailplaneeringu ja selle KSH koostamisel. Täiendava puhvri vajadus või muud meetmed inimesele avaldatavate mõjude leevendamiseks tuleb leida tuulepargi detailplaneeringu ja selle KSH käigus. Samuti tuleb tuulepargi reaalse rajamissoovi korral leida kompensatsioonimehha-

		<p>Esineb mitmeid uuringuid selle kohta, et tuulegeneraatorite ligiduses elamine või töötamine põhjustab raskeid ning pikaajalisi tervisekahjustusi. Tervisekahjustustena on uuringutes välja toodud nii unehäireid, ärevust kui ka stressi¹, aga ka füüsilise tervise halvenemist². Samuti näitavad uuringud, et tuulegeneraatorite läheduses viibivad inimesed peavad tihemini tarbima unerohutusi ja antidepressante³. Tuuleparkide läheduses elamist on seostatud ka sagedasemalt depressiooni diagnoosimisega⁴. Lisaks võib inimest ohustada tuuliku küljest lenduv jää⁵ ning ka turbiinide inetu ning keskkonda mittesobiv väljanägemine on inimesi negatiivselt mõjutanud⁶. Ka Riigikohus on selgitanud, et tuulegeneraatoritega kaasnevad mõjud võivad ebaproportsionaalselt riivata ümberkaudsete elanike õigust tervise kaitsele (vt RKHKo 3-3-1-88-15 ning RKHKo 3-3-1-15-16).</p> <p><u>Põhiõigust – õigus tervise kaitsele (PS § 28) – riivab ebaproportsionaalselt ka kavandatud tuulikutega kaasnev müra(tase). Eelnevaga ei ole üldplaneeringu lahenduse koostamisel arvestatud, mille tulemusena on kavandatud lahendus põhimõtteliselt õigusvastane ja kuulub tühistamisele.</u></p> <p>Terviseameti 2013. aastal läbi viidud sihtuuringuga⁷ uuriti Winwind WWD3/100 tüüpi tuulegeneraatoritest lähtuvat häiringut ning leiti, et müratasemed ületasid ettenähtud normtasemeid. WWD3/100 tüüpi tuulegeneraatori mast on maksimaalselt 100 m kõrgune ning rootori maksimaalne raadius on 50m⁸, samas kui tänapäevaste minu elukoha lähedale planeeritud tuulikute tipukõrgus on kuni 250 m ning rootori raadius kuni 80 meetrit, ehk tegemist on <u>kaks korda suuremate</u></p>	<p>nismid avalduvate mõjude kompenseerimiseks. Tuuleenergeetika alade leidmine ei mõjuta PS§26 järgset eraelu puutumast, kuna ei sekku era- ega perekonnaellu PS§26 toodud juhtudel.</p> <p>Nõustume, et tuulikutel võivad olla mõjud inimeste tervisele ja heaolule. Seetõttu on oluline arvestada kaugusega, kui lähedale tuulikuid elamutele lubatakse (1 km).</p> <p>Õigus tervise kaitsele (PS §28) peab olema tagatud ka Kehtna vallas tuulikute kavandamisel. Tuulikud ei tohi ületada õigusaktidega kehtestatud müranorme. Selgitame, et tuulikute paigutamisel potentsiaalsetele tuulealadele tuleb ka müranormidega arvestada ning paigutada tuulikud nii kaugele elamutest, et</p>
--	--	---	---

		<p>tuulegeneraatoritega, millest lähtuv müra on samuti selle võrra suurem⁹. Uuringute kohaselt on suuremate tuulikute helisagedus (Hz) väiksem, mistõttu pääseb heli võrreldes kõrgesagedusliku heliga takistamatult eluruumidesse¹⁰, mis võimendab kahjulikku mõju ning häiringut veelgi. On tõestatud, et tuulegeneraatori töötamine häirib inimesi enam kui 1400 m kaugusel tuulikust¹¹. Müra allatuult kandumine suurendab müra kahjulikku mõjuala olulisel määral ja selle määramiseks tuleb teostada reaalsed mõõtmised samatüüpsete töötavate tuulikute juures. Samuti kinnitab tuulegeneraatorite häirivust Terviseameti 2011. aasta uuring¹² Aulepa tuulepargi kohta, mille järgi häiris müra pea kõiki vanusegrupe ning isegi 1025 m kaugusel tuulikust on müratase üle normi. Aulepa tuulepargi tuulikud on ligi kaks korda väiksemad, kui tuulikud, mida planeeritakse minu lähedale¹³.</p> <p>Esivere tuulepargi kõrvalkinnistul asuva elamu juures allatuulega sooritatud mõõtmised andsid reaalseks tulemuseks 60dB. Tuulepark asub 1km kaugusel ja selles piires on tuulikuid 5tk, kokku pargis üle 19 tuuliku¹⁴.</p> <p>Seda, et isegi madala tugevusega välismüra võib inimese elu häirida, on korduvalt kinnitanud ka Riigikohus (vt 08.08.2016 otsus asjas nr 3-3-1-88-15, p 25; 21.04.2014 otsus asjas nr 3-3-1-17-14). Olgu ka märgitud, et Riigikohus on asunud seisukohale, et olukorras, kus kavandatud <u>tuulikutega kaasnev müratase ületab normatiivides ettenähtut (nagu käesoleval juhul suure tõenäosusega juhtub), on selline haldusotsustus õigusvastane ja kuulub tühistamisele</u> (vt RKHko 3-3-1-88-15, punkt 16). Riigikohus on selgitanud ka põhimõtet, et kohalikul omavalitsusel on kohustus nii vara kui võimalik selgitada välja arendustegevusega kaasnev</p>	<p>müranormid oleksid tagatud. Lisaks on seletuskirjas toodud välja vajadus hinnata varjutuse mõju DP KSH raames.</p> <p>Selgitame, et viidatud otsus asjas nr 3-3-1-88-15 on detailplaneeringu kohta. Üldplaneeringu raames leitakse potentsiaalsed tuuleenergeetika alad, mida tuleb lahendada detailsema planeeringuga ning läbi viia kõik ÜP-ga ette nähtud uuringud (sh müra, varjutus, visuaalse mõju analüüs). DP KSH raames võib selguda, et teatud osa leitud tuuleenergeetika alast ei ole võimalik kasutusele võtta. Selgitame ka, et toodud asi nr 3-3-1-17-14 ei ole kohane näide (E.T kaebus Viru Vangla toimingute õigusvastaseks tunnistamiseks) antud küsimuses. ÜP lahenduses arvestatakse potentsiaalsete</p>
--	--	--	--

⁹ Tänapäevaste tuulikute hetke max tipukõrgused on 250m ja labade pikkus 80m. Näiteks Evecon OÜ on Harjumaal kinnistuomanike poole pöördunud sooviga rajada piirkonda ligi 200 m kõrgused tuulikud, mille rootorilaba pikkus on ligi 100 m.

¹⁰ Low-frequency noise from large wind turbines. Kättesaadav: <https://waubrafoundation.org.au/wp-content/uploads/2013/06/MollerPedersenReport-2011.pdf>

¹¹ Effects of industrial wind turbine noise on sleep and health. Kättesaadav: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23117539/>

¹² Sihtuuringu "Tuulegeneraatoritest tulenev müra" kokkuvõtte. Kättesaadav: https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/content-editor/vanaveeb/Keskonnatervis/fyysikalised_tegurid/mura/Sihtuuring_tuulegeneraatorid.pdf

¹³ Samas, vt lk 13 joonis 1.

¹⁴ <https://www.postimees.ee/3792683/tuulepargi-riigikohtus-alistanud-lastearst-hommikul-argates-voin-mura-jargi-oelda-mis-suunast-tuul-puhub>

		<p>müratase vältimaks puudutatud isikutele (mh ka arendajale) kaasnevaid edaspidiseid kulusid: „Keskkonnamõju hindamise eesmärk on mõjutada arendustegevust varases staadiumis, kui on veel võimalik teha strateegilisi valikuid“(RKHKo 3-16-1472). Kehtna vald ei ole kavandatud lahenduse väljatöötamisel eelnevalt nimetatud põhimõtteid arvesse võtnud.</p> <p>(i) Teiseks on üldplaneeringu lahendus õigusvastane ka põhjusel, et see riivab ebaproportsionaalselt omandipõhiõigust (PS § 32)</p> <p>Planeeritud üldplaneeringu lahendus on õigusvastane ka põhjusel, et planeeritud üldplaneeringu lahendus riivab ebaproportsionaalselt ka omandipõhiõigust (PS § 32). Mõjuga ümberkaudsete elanike omandipõhiõigusele ei ole planeeringulahenduse väljatöötamisel arvestatud (kaalutusviga) ning seega on kavandatud lahendus ka õigusvastane.</p> <p>Täpsemalt kahjustab tuulepargi rajamine minu kinnistu lähedusse kinnistu/maja/korteriomandi väärtust. Uuringu kohaselt langeks kõigi tuuliku ümber jäävate (kuni 2 km raadiuses) kinnistute väärtus vähemalt 5,4%¹⁵. Uuring arvestas suure tuulegeneraatorina 150 m kõrgust tuulikut, samas kui minu kinnistu lähedale planeeritakse ca 300 m kõrgust tuulikut. Riigikohus on varasemalt kinnistu väärtuse vähenemist kinnitanud ka mobiilsidemastide puhul, millest tuleneb mõjutus on võrreldes tuulegeneraatoritega olematu (vt 17.06.2021 määrus asjas nr 3-19-1408, p 23; 11.10.2019 otsus asjas nr 3-15-2232, p 8.3). Järelikult kahjustab tuulepargi rajamine minu kinnistu lähedale ebaproportsionaalselt kinnistu väärtust.</p> <p>Omandipõhiõiguse riive kontekstis tuleb juhtida tähelepanu ka asjaolule, et kavandatud lahenduse elluviimine (st sellisel kujul tuulikute püstitamine) piirab oluliselt ümbruskonnas paiknevate kinnistute omanikel enda kinnisasjade otstarbelise kasutamise tulevikus. Käesoleva kirja lisas nr 1 (kaart) on ära</p>	<p>eluasemetega Nõlva külas ning seatakse nende samuti 1 km puhver. T6 tuuleala ulatus väheneb seega ala lääneosas.</p> <p>Selgitame ka, et iga tasandi planeering hindab keskkonnamõjusid antud planeeringu tasandil. ÜP täpsusastmes on müra mõju hinnatud ning müra mõju on arvesse võetud. Müra modelleerimine on kohustuslik tuuleparkide DP KSH raames.</p> <p>Võimalike mõjude kompenseerimiseks on MKM välja töötamas kohaliku kasu meedet.</p> <p>(iii)Planeering ei ole õigusvastane, kuna on jälginud PlanS'ist tulenevat menetlust ja käesoleva planeeringu (üldplaneering) täpsusastet:</p> <p>a) PlanS annab võimaluse olulise ruumilise mõjuga ehitise (ORME) asukohavalikuks üldplaneeringu raames (PlanS §75 lg 1 p 4).ORME</p>
--	--	---	--

¹⁵ Wind turbines, solar farms, and house prices.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421521001968#:~:text=The%20results%20suggest%20that%20the,at%20the%201%25%20significance%20level.>

		<p>näidatud potentsiaalsed ja reaalsed asukohad, kuhu kinnistute omanikel on võimalik elamuid püstitada. Enamik asuvad elektriliini vahetus läheduses. Elamuid aga ei saa püstitada hiljem tuulikute alla või lähedusse. Seega takistaks ja piiraks kavandatud lahendus edaspidiselt üheselt edaspidi kinnistu omanikel enda kinnistu sihtotstarbelist kasutamist.</p> <p>(ii) Kolmandaks on kavandatav lahendus sisuliselt õigusvastane ka põhjusel, et kavandatud lahendus sisaldab suures hulgas sisemisi vastuolusid</p> <p>Tuleb tähelepanu juhtida mitmetele vastuoludele ja ebakõladele, mis praegust Kehtna valla koostatavat üldplaneeringut tuuleparkide osas iseloomustavad:</p> <p>a) Enne üldplaneeringu koostamist viisil, mis võimaldab minu kinnistu lähedale tuulikuparki rajada, tulnuks Kehtna vallal läbi viia uuringud selle kohta, kas ning kui siis millistel tingimustel ja ulatuses saab tuuleelektrijaama Kehtna valda rajada. Asjas keskset tähtsust omavate oluliste asjaolude välja selgitamata jätmine rikub uurimispõhimõtet (HMS § 6) ja toob kaasa ka olulise kaalutusvea. Need uuringud peaks hõlmama nii inimese elukeskkonda, omandit ja tervist puudutavat, kui ka looduskeskkonda küsimusi. Oluline on läbi viia reaalne¹⁶ uuring (mitte ligikaudne modelleerimine) planeeritava tuulepargiga sarnases tuulepargis (sama tüüpi, sama arv, sarnane paigutus ja sama kõrged tuulikud („Mõjud mida need tuulikud omavad, tuleb <u>reaalselt</u> ära hinnata.“, vandeadvokaat A. Ots). Praegune üldplaneering sellekohaseid uuringuid ega sellest järelduvaid mitmekülgeid analüüse müra leviku osas ei sisalda.</p> <p>Oluline on seejuures märkida ka asjaolu, et mõju hindamisel ja arvestamisel tuleb kohalikul omavalitsusel võtta arvesse negatiivset mõju keskkonnale kumulatiivselt ka koos teiste tehisobjektidega, mis ümbruskonnas negatiivset mõju tekitavad või tekitama hakkavad. Antud</p>	<p>asukohavalik arvestab erinevate puhvritega hoonetele ja objektidele, mille juurde tuulikuid rajada ei saa (sh elamud, ühiskondlikud hooned, kaitsealad ja objektid, mälestised, taristud jms). Selgitame, et ÜP ei pane paika täpseid tuuleparkide asukohti, tuulikute tüüpe ega kõrgusi. Selle jaoks on eraldi ette nähtud detailsem lahendus (DP) ja selle juurde kuuluv keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH). Teie väljatoodud aspekte hinnataksegi täpsema lahenduse väljatöötamisel.</p> <p>b) Selgitame, et 1 km puhver täidab nii empiirilisel mõõdetavate mõjude (nt müra, varjutus) kui ka subjektiivsete häiringute (nt häiritus tuulikuteest) leevendamise rolli. Antud analüüsi raames on leitud tuuleenergeetika arendamiseks võimalikud sobivad alad. Alade piires saab hakata kaaluma, kuidas on tuulikuid võimalik paigutada. Leitud aladel ei pruugi seega olla</p>
--	--	---	--

¹⁶ <https://www.postimees.ee/3793857/suur-ulevaade-kui-palju-on-eestis-tuuleparke-ja-kuhu-neid-juurde-tuleb>.

		<p>juhul hakkab ümbruskonnas paiknema nii karjäärid, Rail Baltic’u trass kui ka nüüd kavandatud tuulikud. <u>Selliseid kumulatiivseid negatiivseid mõjusid ei ole üldplaneeringus arvesse võetud.</u></p> <p>Ka Riigikohus on selgitanud, <u>et enne põhimõtteliselt arendusotsuse tegemist tuleb hinnata keskkonnamõju (st sisuliselt mõju).</u>¹⁷ Vastupidine lahendus tunnistati õigusvastaseks ja tühiseks.¹⁸ Riigikohus on planeeringu kontketis selgitanud ka järgmist: „<u>Samuti on ebamõislik elektrituulik esmalt valmis ehitada ning asuda alles pärast seda tegelema müraküsimuse lahendamise</u>ga. <u>Seepärast rikub kaebaja õigusi juba vaidlustatud detailplaneering, mitte alles hilisem tegevus selle elluviimisel.</u>“¹⁹</p> <p>Kehtna „Valla Vaatlejas“ (01.2022, H.Kalberg) avaldatud graafikul on selgelt näha, et nii 500m kui ka 2000m kaugusel on tuulikute poolt emiteeritav müra ikka samas suurusjärgus. 1000m kaugusel peab (esitatud graafikust tulenevalt) inimene elama ja magama külmkapi kõrval/külmkapi müratasemes. See ei ole inimese tervise seisukohalt põhjendatud.</p> <p>b) Üldplaneeringu seletuskirjast teostatud keskkonnamõjude strateegilise hindamise aruandes nähtuva järgi on tuuleparkide püstitamiseks ette nähtud puhveralad, kusjuures kui looduslike objektide suhtes on välja toodud konkreetseid distantsid, siis elu- või ühiskondlikele hoonetele pole taolist kriteeriumi kehtestatud. Üldplaneeringus ette nähtud distants 1 km eluhoonetest on ebaõige, kuna ei baseeru realselt mõõdetud andmetel ja sealt tuleneval põhjalikul analüüsil (vt ülalt müra(tasemega) seotud punkte). Taaskord, kuivõrd nõutud ja sisulised mõju uuringuid ei ole teostatud (vastuolus Riigikohtu poolt antud suunistega) ning tuulikutega</p>	<p>võimalik paigutada tuulikuid vahetult ala piirile juhul, kui DP raames läbiviidavad mürauuringud näitavad, et müra normtasemed ei ole saavutatavad. Sisuliste uuringute vajadus on välja toodud ÜP seletuskirjas ja need on detailse planeeringu koostamisel kohustuslikud.</p> <p>c) Selgitame, et vastavalt Riigikohtu lahendile 26.05.2021 nr 3-17-2013 on taastuenergia tootmine oluline avalik huvi ning see teenib loodusvarade säästliku kasutamise ning säästva arengu eesmärke. Tuuleenergia tootmise võimalusi kaaludes tuleb arvestada riigi seatud taastuenergia tootmise eesmärkidega. Omavalitsus peab üldplaneeringus arvestama avalikuga huviga ning seetõttu on ÜP raames läbi viidud tuuleparkide kui olulise ruumilise mõjuga ehitiste asukohavalik. Info selle kohta on toodud ptk 6.5.8 ja tuulealade leidmisele keskendub KSH lisa 2.</p>
--	--	---	--

¹⁷ RKHKo 3-16-1472

¹⁸ Ibid.

¹⁹ RTHKo 3-3-1-88-15, p 16

		<p>kaasnevat põhimõttelist mõju ümberkaudsetele elanikele ei ole nõutaval viisil arvesse võetud, on kavandatud üldplaneeringulahendus selgelt õigusvastane.</p> <p>c) Sarnaselt vahekauguse määrangu mittepõhjendatusele ei esine üldplaneeringus selgitust selle kohta, millise põhjenduse ja analüüsi kaudu üleüldse on jõutud järeldusele, et minu kinnistu lähedale tuleks tuulikupargi rajamist võimaldada. Sealjuures on tähelepanuväärne, et üldplaneeringu juurde lisatud KSH aruanne on tuulikuparkide rajamise võimalikkuse hindamisel vastuolus KSH ERKAS Pärnu Instituut OÜ 2011 aastal Paikuse vallale koostatud analüüsiga ²⁰, mille järgi sobivad kohad tuuleelektrijaama rajamiseks ebapiisava tuule tugevuse ja energiatiheduse tõttu Kehtna vallas tuulepark T6 planeeritaval alal puuduvad ja on seetõttu kõige kehvemad alad terves mandri-Eestis. Jääb mõistmatuks, kuidas saavad kaks uuringut olla teineteisega diametraalses vastuolus. Madala efektiivsusega tootmiskulud maksab kinni elektritarbija.</p> <p>Kokkuvõtvalt on üldplaneeringu kehtestamise otsustus haldusakt, mis on õiguspärane üksnes juhul, kui see on antud kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutusvigadeta ning vastab vorminõuetele (HMS § 54 lg 1). Eelnev tähendab, et haldusorganil on kohustus võtta arvesse (muuhulgas ka selgitada välja, HMS § 6) ja kaaluda üldplaneeringu koostamisel ja kehtestamisel kõiki olulisi asjaolusid, õiguseid ja huvisid. Kõneksoleva üldplaneeringu lahenduse puhul ei ole selgitatud välja tuulepargiga kaasnevat mõju ümberkaudsetele elanikele (puuduvad nõutavad mõju uuringud, mis on nõutavad ka Riigikohtu praktika kohaselt) ning kaasnevat mõju ei ole ka arvesse võetud. Seega tuulepargi rajamine minu kinnistu lähedale sellisel kujul oleks selgelt õigusvastane, kuna omab ebaproportsionaalselt negatiivset mõju minu tervisele, elukeskkonnale ning omandile. Senises üldplaneeringus ei ole põhjendatud seda, miks tuleks minu kinnistu/elamu/korteriomandi lähedale</p>	<p>Juhime tähelepanu, et viidatud töö aastast 2011 toob välja tuulekiiruse 10 m ja energiatiheduse 30 m kõrgusel. Selgitame, et tuuleolud erinevad erineval kõrgusel maapinnast. Kuna Kehtna valla alal kavandatakse kõrgemaid tuulikuid kui Teie allikas on toodud, ei ole võrdlus kohane. Irenes projekti järgi (andmed allalaetavad: https://www.arcgis.com/home/item.html?id=6d32cfef4a5b42b5bbf35fbaefc0c566) on vallas tuulekiiruseks nt 100 m kõrgusel 4,7...7,3 m/s. Tuulikuid on seega võimalik valla territooriumil kaaluda. Samuti palume tuuleolude info saamiseks tutvuda Euroopa tuuleatlasega: https://map.neweuropeanwindatlas.eu/</p> <p>d) ÜP KSH lisas 2 toodud põhimõtte on korrektne: ÜP raames leitakse potentsiaalselt sobivad alad, kus on valla territooriumil võimalik kaaluda edaspidi tuuleparkide kavandamist. Selgitame, et üldplaneeringus</p>
--	--	---	--

²⁰ Kättesaadav: [Paikuse TP TP KSH aruande eelnõu.pdf \(parnu.ee\)](#)

		<p>tuuleelektrijaama rajamist võimaldada ning kuidas on välistatud kahjulikud mõjutused inimeste tervisele, looduskeskkonnale (sh kahe metsise pesitsusala vahele tuulepargi rajamine on lubamatu).</p>	<p>väljaselgitatud alad ei realiseeru tõenäoliselt täies ulatuses: ÜP näeb ette mitmeid uuringuid ja analüüse, mille tulemusel ei ole tõenäoliselt võimalik kogu ala kasutusele võtta. Seega ei ole põhjendatud väide, et Järvakandi alevi lähedusse rajatakse tuulepark pindalaga 781 ha. Samuti ei anna ÜP õigustatud ootust arendajale, et leitud tuuleala on realiseeritav. Nõustume, et projekti kumulatiivsete mõjudega tuleb arvestada ja kumulatiivseid mõjusid tuleb hinnata iga konkreetse tuulepargi KSH raames. Sealjuures tuleb arvestada võimalikke koosmõjusid nii teiste tuuleparkide kui muude olulist keskkonnamõju omavate objektidega,</p>
--	--	---	--

		<p>Kaardi spetsifikatsioon Lisa 1. Arenduste kaart juurde. Võimalikud elamute asukohad Nõlva külas. Endiste peale sõda hääbunud Nõlva küla talude vundamendikohad ja uued arendused.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Jrk</th> <th>Kinnistu nr</th> <th>Elamute asukoha ja arenduse iseloomustus</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>2923:001:0680</td> <td>Vanad majaasemed, taastamine, 2tk, elektriliin on vahetus läheduses, omanikul on valikuvõimalus, truibikoht juurdepääsuks täidetud</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>2923:001:0013</td> <td>Vanad taluasemed, taastamine, 2tk, ühel on elektriliin lähedal, 2 eraldi arendust</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>2923:001:0001</td> <td>Uus arendus koos olemaoleva elektriliitumisega, juurdepääsutee rajatud, elamu koht määratud, tiik rajatud</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>2923:001:0250</td> <td>Vana taluase, taastamine, elektriliin mõistlikul kaugusel</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>2923:001:0660</td> <td>Uus arendus, elektriliin mõistlikul kaugusel, muldtee ligipääsutee formeerimiseks tasandatud</td> </tr> <tr> <td>6.</td> <td>2923:001:0220</td> <td>Uus arendus, elektriühendus lokaalne ilma liitumiseta, asukoht ette valmistatud, juurdepääs osaliselt vana EW aegse talutee kaudu</td> </tr> <tr> <td>7.</td> <td>2923:001:0230</td> <td>Uus arendus, elektriühendus lokaalne ilma liitumiseta</td> </tr> </tbody> </table>	Jrk	Kinnistu nr	Elamute asukoha ja arenduse iseloomustus	1.	2923:001:0680	Vanad majaasemed, taastamine, 2tk, elektriliin on vahetus läheduses, omanikul on valikuvõimalus, truibikoht juurdepääsuks täidetud	2.	2923:001:0013	Vanad taluasemed, taastamine, 2tk, ühel on elektriliin lähedal, 2 eraldi arendust	3.	2923:001:0001	Uus arendus koos olemaoleva elektriliitumisega, juurdepääsutee rajatud, elamu koht määratud, tiik rajatud	4.	2923:001:0250	Vana taluase, taastamine, elektriliin mõistlikul kaugusel	5.	2923:001:0660	Uus arendus, elektriliin mõistlikul kaugusel, muldtee ligipääsutee formeerimiseks tasandatud	6.	2923:001:0220	Uus arendus, elektriühendus lokaalne ilma liitumiseta, asukoht ette valmistatud, juurdepääs osaliselt vana EW aegse talutee kaudu	7.	2923:001:0230	Uus arendus, elektriühendus lokaalne ilma liitumiseta	
Jrk	Kinnistu nr	Elamute asukoha ja arenduse iseloomustus																									
1.	2923:001:0680	Vanad majaasemed, taastamine, 2tk, elektriliin on vahetus läheduses, omanikul on valikuvõimalus, truibikoht juurdepääsuks täidetud																									
2.	2923:001:0013	Vanad taluasemed, taastamine, 2tk, ühel on elektriliin lähedal, 2 eraldi arendust																									
3.	2923:001:0001	Uus arendus koos olemaoleva elektriliitumisega, juurdepääsutee rajatud, elamu koht määratud, tiik rajatud																									
4.	2923:001:0250	Vana taluase, taastamine, elektriliin mõistlikul kaugusel																									
5.	2923:001:0660	Uus arendus, elektriliin mõistlikul kaugusel, muldtee ligipääsutee formeerimiseks tasandatud																									
6.	2923:001:0220	Uus arendus, elektriühendus lokaalne ilma liitumiseta, asukoht ette valmistatud, juurdepääs osaliselt vana EW aegse talutee kaudu																									
7.	2923:001:0230	Uus arendus, elektriühendus lokaalne ilma liitumiseta																									
6.	<p>Rail Baltic Estonia OÜ 11.02.2022 Nr 7-6/2020/220-88</p>	<p>Seoses täiendavate asjaolude selgitamisega palub OÜ Rail Baltic Estonia Kehtna valla üldplaneeringu lahendisele tagasiside andmiseks tähtaja pikendust kuni 18.02.2022.</p>	-																								
7.	<p>TMV Green OÜ 14.02.2022 Nr 7-6/2020/220-90</p>	<p>TMV Green OÜ on arendamas Kehtna vallas (Pae külas) ca 9 tuulikuga tuuleparki ning kaasanud sinna ka kõik maaomanikud, kes jääksid planeeringu alasse. Ning sooviksime teha järgnevad ettepanekud:</p>	<p>1. Selgitame, et tuuleenergeetika kavandamisel on ÜP</p>																								

		<p>1. Üldplaneeringus sõnastatakse selgemalt, et juhul kui tuuliku omanikul on maaomaniku kirjalik nõusolek siis võivad tuulikud paikneda ka väljaspool üldplaneeringus määratud tuuleenergia arengualasid ilma, et selleks oleks vaja muuta üldplaneeringut või koostada eriplaneering. Tingimusel, et täidetud oleks praegu eelnõus juba kirjas olev klausel: „Tuuliku võib maaomaniku kirjalikul nõusolekul rajada elamule ja ühiskondlikule hoonele lähemale kui 1 km, kuid mitte lähemale kui 500 m. „</p> <p>2. Sooviksime laiendada Üldplaneeringus (Pae külas) ettenähtud tuule ala nii, all joonisel nr 1 näidatud ulatuses. Kus meil on Ibina kinnistu (29201:003:0231) ja majaomanikuga (Meelis Ert) kokku lepitud selles, et võime panna tuulikuid nii lähedale majale kui soovime. Kinnistul olev hoone on lagunenud ja seda ei ole maaomanikul plaanis enam taastada ja eluhoonena taastada.</p> <p>3. Eelnõus on öeldud, et tuule arenguala sisse peaks jääma ka tuuliku tiivik. Sooviksime seda muuta nii, et teatud juhtudel oleks lubatud ka tuuliku tiiviku väljaulatumine. Vähemalt nendes kohtades kus arengu ala valikul on lähtunud kaugusest eluhoonetest.</p> <p>Joonis 1. TMV Green OÜ tuuleenergia arendusala laienduse ettepanek (tähistatud piirjoonega)</p>	<p>järelevalvaja (Rahandusministeerium) viimaseks seisukohaks, et üldplaneeringus tuleb asukohana määrata selgepiirilised maksimaalses ulatuses tuuleenergeetika arendamise alad. Seetõttu ei saa planeering sisaldada täpsustavaid tingimusi, mis lubavad tuuleenergeetika alasid hiljem laiendada (nt tuulikute rajamine kuni 500 m kaugusele elamust nõusolekul maaomanikuga). Üldplaneeringust eemaldatakse seega antud tingimus ning kauguseks elamutest ja ühiskondlikest hoonetest jääb 1 km.</p> <p>2. Vastavalt Ibina kinnistu tahteavaldusele märgitakse planeeringus T1 tuuleala laiendus.</p> <p>3. Kogu tuulik (sh labad) peavad jääma tuuleenergeetika arendamiseks sobiva ala sisse. Tuuliku labade ulatamine sobivalt alalt väljapoole tekitab õiguslikku ebaselgust. Samuti on tuulikulabad üheks oluliseks mõju tekitavaks</p>
--	--	---	--

			<p>taristuelemendiks, mistõttu ei saa need paikneda planeeringuga leitud sobivatest aladest väljaspool.</p>
<p>8.</p>	<p>Rail Baltic Estonia OÜ 18.02.2022 Nr 7-6/2020/220-91</p>	<p>Oleme tutvunud esitatud Kehtna valla üldplaneeringu lahendusega (OÜ Hendrikson & Ko töö nr 19 / 3485, 07.01.2022) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõuga (LEMMA OÜ, 07.01.2022). OÜ Rail Baltic Estonia märkused ja ettepanekud Kehtna valla üldplaneeringu lahendusele ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõule:</p> <p>1. Palume täpsustada üldplaneeringu seletuskirja eelnõu peatükis 6.5.5 Elektrivarustus. Side teist lõiku järgmiselt: Kehtna vallas tagavad elektrivarustuse ja laiemad võrguühendused 110 kV nimipingega õhuliinid. Vallas asuvad ka Järvakandi ja Kehtna 110 kV alajaamad. Pikemas perspektiivis on plaanis rekonstrueerida 110 kV õhuliinide L025 Rapla–Kehtna, L026 Järvakandi–Kehtna ja L027 Järvakandi–Valgu põhiliselt olemasolevas liinikoridoris. Rail Balticu projekti realiseerumisel tuleb rekonstrueerida need liini ristumised raudteega ristumiste ehituse projekti</p>	<p>1. Planeeringut täiendatakse toodud infoga. 2. Võtame teadmiseks, ÜP täpsusastmes seletuskirja</p>

		<p>raames. Seoses Rail Balticu projektiga on võimalik, et Kehtna valda tuleb rajada raudteed teenindav veolajaam liitumisega Kehtna või Järvakandi 110 kV alajaamast.</p> <p>2. Juhime tähelepanu, et Järvakandi jaamas tagatakse Rail Baltica projekti raames valmidus perspektiivse tööstusraudtee haru rajamiseks huvitatud osapoolte poolt.</p> <p>3. Kohalike peatuste täpne lahendus selgub detailplaneeringute koostamise käigus.</p> <p>4. Rail Baltica raudtee ehitusperioodil kasutatavate teede kasutamiseks koostatakse vastav analüüs, mis valmib orienteeruvalt 2022 aasta teises kvartalis.</p> <p>5. Planeerimisel arvestada, et müratundlike objektide kavandamisel Rail Baltica raudtee lähipiirkonnas peab arendaja tagama ja finantseerima normidele vastavate leevendavate meetmete kasutusele võtmise.</p> <p>6. Tuulikute kavandamisel Rail Baltica raudteede vahetusse lähedusse peavad need olema vähemalt nende kõrgusega võrdsel kaugusel raudteerajatistest. Kõrgusele tuleb juurde arvestada ka tiiviku laba pikkus.</p> <p>7. Tuulikute kavandamisel Rail Baltica raudtee vahetusse lähedusse peab arvestama mõju loomastikule koosmõjus Rail Balticaga. Tuulikute kavandamine ei tohi kahjustada Rail Baltica loomastiku leevendusmeetmete tõhusust.</p> <p>8. Palume täpsustada üldplaneeringu seletuskirja eelnõu peatükis 6.4.5. Raudtee nimetatud ökoduktide asukohta Selja külas ja Kärpla külas. Selja külas on ökodukt kavandatud Kõnnu metskonnamaadega piirnevatele eramaadele ning Kärpla külas on kavandatud ökodukt Vahekõnnu külas (Rapla vald) piirnevale alale.</p> <p>9. Selleks, et tagada ökoduktide toimivus, teeme ettepaneku üldplaneeringus täiendada ökodukti suudmealade sõnastust tuginedes Rail Baltica projekti keskkonnamõjude hindamise käigus tehtud järeldustele:</p> <p>a. Keelatud on jahipidamine. Jahipidamine on lubatud erandkorras kohaliku omavalitsuse nõusolekul. Omavalitsus võib loa anda põhjendatud juhul nagu nuhtlusisendi kütamiseks, võõrliikide arvukuse reguleerimiseks juhtudel, kui kaitsetsoonist väljaspool pole võimalik või on raskendatud taotletava tegevuse läbiviimine.</p> <p>b. Keelatud on lageraie ja metsa raadamine. Lageraie on lubatud kohaliku omavalitsuse nõusolekul ning seatud tingimustel juhtudel, kui metsa uuendamisel ei taga teised uuendusraieviisid piiranguvööndi metsa säilimist ja arengut ökodukti kasutatavatele liikidele sobivas seisundis. Näiteks võib kohalik omavalitsus lubada erandkorras kitsa langiga lageraiet kuusikutes või lepikutes, ehk puistutes, mille uuendamiseks sobib lageraie paremini. Raie lubamisel tuleb arvestada, et metsana säiliks kõrgepuistu koridorid.</p> <p>c. Keelatud on maavarade kaevandamine.</p> <p>10. Metsateatist ökodukti suudmealal ei saa kooskõlastada ökodukti omanik, sest rajatise haldaja ei saa anda luba väljaspool talle kuuluvat rajatise maa-ala. Sellisel juhul saab teha koostööd ökodukti omanikuga.</p>	<p>parandamise vajadus puudub.</p> <p>3. Võtame teadmiseks, ÜP toob välja üldised ruumilised vajadused (nt peatuse asukoht).</p> <p>4. Võtame teadmiseks, ÜP täiendamise vajadus puudub.</p> <p>5. ÜP lahenduse väljatöötamisel on arvestatud RB trassi võimalike mõjudega.</p> <p>6. Ettepanekuga on juba planeeringus arvestatud: ÜP seab tingimuseks, et tuuliku kaugus raudteest peab olema 1,5 x tuuliku kogukõrgus.</p> <p>7. Selgitame, et ÜP-ga leitud potentsiaalsed tuuleenergeetika alad ei asu RB ökoduktide lähialas.</p> <p>8. Seletuskirja täpsustatakse ettepaneku põhjal.</p> <p>9. Ettepanekutega ei arvestata, kuna: a) jahipidamine ei ole ÜP'ga suunatav teema. b) ökodukti suudmealadele ei seata lageraie või raadamise keeldu. Üldplaneeringuga on juba seatud tingimused</p>
--	--	---	---

		Täname Teid Rail Baltic Estonia OÜ-d üldplaneeringu koostamise protsessi kaasamast ning palume ka edaspidi planeeringu koostamise protsessis koostööd teha.	ptk 6.4.5, mida peame piisavateks. c) Maavarade kaevandamise tingimus ei ole asjakohane, kuna ökoduktid ei asu Kehtna vallas maardlate aladel d) Planeering juba sisaldab tingimust metsateatise osas ning koostöö vajadust ökodukti omanikuga.
9.	Toivo Sepp 25.02.2022 Nr 7-6/2020/220-92	<p>1. Teen ettepaneku lisada Kehtna valla üldplaneeringu seletuskirja "Kultuuriväärtuslike objektide kaitse- ja kasutamistingimused" alla : "Looduslike pühapaikade kaitsmise korraldamisel lähtutakse Rahvusvahelise Looduskaitseliidu (IUCN) juhendi "Looduslikud pühapaigad. Juhend kaitsealade valitsejatele" suunistest. Looduslikud pühapaigad säilitada. Arendustegevusega ei ole lubatud kahjustada looduslike pühapaiku." Juhend on leitav [https://www.iucn.org/content/looduslikud-puhapaigad-juhend-kaitsealade-valitsejatele]. Eesti on juhendi heaks kiitnud 2008. aastal.</p> <p>2. Väärtusliku põllumajandusmaa teemal tegin 28.12.2021 ettepaneku, et kaitstavatel loodusobjektidel jääks põllumaa metsastamise lubatavuse üle otsustama Keskkonnaamet. Keskkonnaamet nõustus ettepanekuga 30.12.2021 kirjaga 13-4/21/25997-2. Jään oma ettepaneku juurde. Mõnedel juhtudel võib metsastamine olla põhjendatud, vastavat mõju saab hinnata Keskkonnaamet, hinnates ka olemasolevat olukorda.</p> <p>3. Toon välja, et Eesti Ornitoloogiaühing on 2021.a septembris sõlminud Keskkonnaametiga lepingu, mille kohaselt ühing hindab maismaalade sobivust tuuleenergia tootmiseks linnustiku seisukohast. Töö valmib neil aasta jooksul ja töö tulemusel valmib ka kaardikiht. Leping: https://adr.envir.ee/et/document.html?id=1dedff37-fac5-432b-a76c-4e23fbf5f7de .</p>	<p>1. Nimetatud juhend on suunatud kaitsealade valitsejatele. Planeeringuga ei kohustata kaitsealade valitsejaid antud juhendit järgima. Seetõttu juhendit seletuskirja ei lisata.</p> <p>2. Selgitame, et väärtusliku põllumajandusmaa säilimine ei ole Keskkonnaameti pädevuses. Väärtuslikku põllumajandusmaad saab metsastada juhul, kui uuringute raames on leitud, et maa-ala ei ole väärtuslikuks põllumajandusmaaks. Seletuskirjas on toodud välja võimalus ÜP</p>

			<p>kehtestamise järgselt selliste uuringute põhjal arvata maa-alasid välja väärtusliku põllumajandusmaa hulgast. Ettepanekuga seega ei arvestata.</p> <p>3. Oleme teadlikud antud uuringu koostamisest. Uuringu eeldatavaks valmimise ajaks on sügis 2022.</p>
<p>10.</p>	<p>Ragnar Kobin 04.03.2021 Nr 7-6/2020/220-95</p>	<p>VASTUVÄIDE KEHTNA VALLA edelapiirkonda kavandatava T6 tuulepargi osas Käesolevaga, tuulepargi T6 (edaspidi nimetatud ka kui üldplaneering või kavandatud lahendus) lähiümbruse Järvakandi ja piirnevate külade elanikud/kinnisvara kasutajad teavitavad Kehtna valda oma vastuseisust üldplaneeringu projektis Nõlva, Selja ja Ahekõnnu külade alale Järvakandi alevi vahetus läheduses kavandatavale tuulepargile T6. Oleme seisukohal, et selline üldplaneeringus kavandatud lahendus on õigusvastane, kuivõrd pakutud lahendus ei ole kooskõlas nii Riigikohtu kui ka Euroopa Kohtu praktikaga, Kehtna vald on jätnud välja selgitamata asjas tähtsust omavad asjaolud ning kavandatud lahendus kahjustab ebaproportsionaalselt ka ümberkaudsete elanike (kinnistu omanike) õiguseid, mida ei ole üldplaneeringu lahenduses arvesse võetud. Oleme veendunud, et üldplaneeringus piiritletud T6 ala absoluutselt ei sobi tuulepargile, kuivõrd planeeringualale jääva metsamassiivi näol on tegemist looduslikus tasakaalus elurikka ökosüsteemiga. Samuti kujutab kavandatud lahendus endas vahetut ohtu külade teedel ja metsas liikuvate inimeste elule ja tervisele. Käesoleva vastuväitega avaldame üheselt ja veendunult toetust MTÜ Nõlva Metsaküla Seltsi asutajaliikmete poolt allkirjastatud ja esitatud vastuväitele 09.02.2022. Käesolevaga käsitleme täiendavalt olulisi aspekte, millega ei ole üldplaneeringu lahenduses arvestatud ning väljendame selgelt oma seisukoha kavandatava T6 tuulepargi osas: T6 ala üldplaneeringust välja jätta.</p> <p>VASTUVÄITE PÕHJENDUSED</p> <p>Meie, allakirjutanud, ei nõustu üldplaneeringuga, mis loob aluse tuulepargi rajamiseks. Teadupärast on üldplaneeringu kehtestamise otsustus haldusakt (HMS § 54 lg 1), mis on õiguspärane (ja lubatav) üksnes juhul, kui see tugineb kehtivale õigusele, on sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutlusvigadeta ning vastab vorminõuetele. Eelnev tähendab, et üldplaneeringu lahenduse koostamisel on Kehtna vallal kohustus selgitada välja kõik asjas olulised asjaolud (uurimispõhimõte, HMS § 6), võtma viimased asjaolud arvesse ning tegema kaalutletud, põhjendatud ja kõiki asjaolusid arvestava otsuse. Antud lahenduse väljatöötamisel on Kehtna vald antud põhimõtteid aga rikkunud, kuivõrd on jätnud välja selgitamata asjas tähtsust</p>	<p>ÜP raames tuuleenergeetika potentsiaalsete alade leidmine on toimunud vastavalt PlanS'ile ning on õigusjärgne. Tuulealade leidmisel on kaalutletud nii elanikele, looduskeskkonnale kui ka taristule avalduda võivaid mõjusid ning kasutatud Eestis levinud praktika kohaseid puhvervööndeid, mille lähialas tuuleenergeetikat arendada ei saa. Elamutele seatud 1</p>

		<p>omavad asjaolud ning ei ole võtnud arvesse ka ümberkaudsete elanike põhjendatud õiguseid (tegemist on oluliste kaalutusvigadega).</p> <p>Tuulepark kahjustab muu hulgas ka alltoodud põhjendustele tuginedes pöördumatult ja ebaproportsionaalselt meie põhiseadusega kaitstud omandipõhiõigust (PS § 32), õigust tervise kaitsele (PS § 28) ning õigust eraelu puutumatusse (PS § 26). Sellest ka tulenevalt on sellise üldplaneeringu lahenduse kehtestamine üheselt õigusvastane ja kuulub tühistamisele.</p> <p>(i) Esiteks kahjustab kavandatud üldplaneeringu lahendus ebaproportsionaalselt ümberkaudsete elanike ja kinnistu omanike õigust tervise kaitsele (PS § 28) ja eraelu puutumatusse (PS § 26)</p> <p>PS § 28 sätestab, et igäihel on õigus tervise kaitsele ning PS § 26 näeb ette, et igäihel on õigus ka eraelu puutumatusse. Selliseid ümberkaudsete elanike põhiõiguseid üldplaneeringu lahendus arvesse ei võta ning on seega õigusvastane. Tegemist on olulise kaalutusveaga (HMS § 54). Esineb mitmeid uuringuid selle kohta, et tuulegeneraatorite läheduses elamine või töötamine põhjustab raskeid ning pikaajalisi tervisekahjustusi. Tervisekahjustustena on uuringutes välja toodud nii unehäireid, ärevust kui ka stressi¹, aga ka füüsilise tervise halvenemist². Samuti näitavad uuringud, et tuulegeneraatorite läheduses viibivad inimesed peavad tihemini tarbima unerohutusi ja antidepressante³. Tuuleparkide läheduses elamist on seostatud ka sagedasemalt depressiooni diagnoosimisega⁴. Lisaks võib inimest ohustada tuuliku küljest lenduv jää⁵ ning ka turbiinide inetu ning keskkonda mittesobiv väljanägemine on inimesi negatiivselt mõjutanud⁶. Ka Riigikohus on selgitanud, et tuulegeneraatoritega kaasnevad mõjud võivad ebaproportsionaalselt riivata ümberkaudsete elanike õigust tervise kaitsele (vt RKHKo 3-3-1-88-15 ning RKHKo 3-3-1-15-16).</p> <p><u>Põhiõigust – õigus tervise kaitsele (PS § 28) – riivab ebaproportsionaalselt ka kavandatud tuulikutega kaasnev müra(tase). Eelnevaga ei ole üldplaneeringu lahenduse koostamisel arvestatud, mille tulemusena on kavandatud lahendus põhimõtteliselt õigusvastane ja kuulub tühistamisele.</u></p> <p>Terviseameti 2013. aastal läbi viidud sihtuuringuga⁷ uuriti Winwind WWD3/100 tüüpi tuulegeneraatoritest lähtuvat häiringut ning leiti, et müratasemed ületasid ettenähtud normtasemeid. WWD3/100 tüüpi generaator on maksimaalselt 100 m kõrgune ning rootori maksimaalne raadius on 50m⁸, samas kui Kehtna valla Üldplaneeringu KSH lisa 2-s välja toodud tänapäevase tuulegeneraatori mõõtmed (Enercon E126 näitel) on märkimisväärselt suuremad. Kõrgus on 250 m ja rootori diameeter 160 m ehk tegemist on kaks ja pool korda suuremate tuulegeneraatoritega, millest lähtuv müra on samuti selle võrra suurem⁹. Uuringute kohaselt on suuremate tuulikute helisagedus (Hz) väiksem, mistõttu pääseb heli võrreldes kõrgesagedusliku heliga takistamatult eluruumidesse¹⁰, mis võimendab kahjulikku mõju ning häiringut veelgi. On tõestatud, et tuulegeneraatori töötamine häirib inimesi enam kui 1400 m kaugusel tuulikust¹¹. Müra allatuult kandumine suurendab müra kahjulikku mõjuala olulisel määral ja selle määramiseks tuleb teostada reaalsed mõõtmised samatüüpsete töötavate tuulikute</p>	<p>km puhvri eesmärgiks on tagada nii objektiivselt mõõdetavate mõjude (nt müra) kui ka subjektiivsete häiringute leevendamine (visuaalne mõju) piirkonna elanikele. Tervisemõjude ja nende leevendamise vajadusega on ÜP koostamisel seetõttu arvestatud. Samuti tuleb nendega arvestada detailplaneeringu ja selle KSH koostamisel. Täiendava puhvri vajadus või muud meetmed inimesele avaldatavate mõjude leevendamiseks tuleb leida tuulepargi detailplaneeringu ja selle KSH käigus. Samuti tuleb tuulepargi reaalse rajamissoovi korral leida kompensatsioonimehhanismid avalduvate mõjude kompenseerimiseks.</p> <p>Tuuleenergeetika alade leidmine ei mõjuta PS§26 järgset eraelu puutumatus, kuna ei sekku era- ega perekonnaellu PS§26 toodud juhtudel.</p> <p>Nõustume, et tuulikutele võivad olla mõjud inimeste tervisele ja heaolule. Seetõttu on oluline arvestada kaugusega, kui</p>
--	--	--	---

	<p>juures. Samuti kinnitab tuulegeneraatorite häirivust Terviseameti 2011. aasta uuring12 Aulepa tuulepargi kohta, mille järgi häiris müra pea kõiki vanusegrupe ning isegi 1025 m kaugusel tuulikust on müratase üle normi. Aulepa tuulepargi tuulikud on ligi kaks korda väiksemad, kui tuulikud, mida planeeritakse meie lähedale13.</p> <p>Esivere tuulepargi kõrvalkinnistul asuva elamu juures allatuulega sooritatud mõõtmised andsid reaalseks tulemuseks 60dB. Tuulepark asub 1km kaugusel ja selles piires on tuulikuid 5tk, kokku pargis üle 19 tuuliku14.</p> <p>Seda, et isegi madala tugevusega välismüra võib inimese elu häirida, on korduvalt kinnitanud ka Riigikohus (vt 08.08.2016 otsus asjas nr 3-3-1-88-15, p 25; 21.04.2014 otsus asjas nr 3-3- 1-17-14). Olgu ka märgitud, et Riigikohus on asunud seisukohale, et olukorras, kus kavandatud <u>tuulikutega kaasnev müratase ületab normatiivides ettenähtut (nagu käesoleval juhul suure tõenäosusega juhtub), on selline haldusotsustus õigusvastane ja kuulub tühistamisele</u> (vt RKHKo 3-3-1-88-15, punkt 16). Riigikohus on selgitanud ka põhimõtet, et kohalikul omavalitsusel on kohustus nii vara kui võimalik selgitada välja arendustegevusega kaasnev müratase vältimaks puudutatud isikutele (mh ka arendajale) kaasnevaid edaspidiseid kulusid: „<i>Keskonnamõju hindamise eesmärk on mõjutada arendustegevust varases staadiumis, kui on veel võimalik teha strateegilisi valikuid</i>“ (RKHKo 3-16-1472). Kehtna vald ei ole kavandatud lahenduse väljatöötamisel eelnevalt nimetatud põhimõtteid arvesse võtnud.</p> <p>(ii) Teiseks on üldplaneeringu lahendus õigusvastane ka põhjusel, et see riivab ebaproportsionaalselt omandipõhiõigust (PS § 32)</p> <p>Planeeritud üldplaneeringu lahendus on õigusvastane ka põhjusel, et planeeritud üldplaneeringu lahendus riivab ebaproportsionaalselt ka omandipõhiõigust (PS § 32). Mõjuga ümberkaudsete elanike omandipõhiõigusele ei ole planeeringulahenduse väljatöötamisel arvestatud (kaalutlusviga) ning seega on kavandatud lahendus ka õigusvastane.</p> <p>Täpsemalt kahjustab tuulepargi rajamine meie kogukonna lähedusse meie kinnistute väärtust. Uuringu kohaselt langeks kõigi tuuliku ümber jäävate (kuni 2 km raadiuses) kinnistute väärtus vähemalt 5,4% 15. Uuring arvestas suure tuulegeneraatorina 150 m kõrgust tuulikut, samas kui meie kogukonna lähedale planeeritakse ca 300 m kõrguseid tuulikuid. Riigikohus on varasemalt kinnistu väärtuse vähenemist kinnitanud ka mobiilsidemastide puhul, millest tulenev mõjutus on võrreldes tuulegeneraatoritega olematu (vt 17.06.2021 määrus asjas nr 3-19-1408, p 23; 11.10.2019 otsus asjas nr 3-15-2232, p 8.3). Järelikult kahjustab tuulepargi rajamine ebaproportsionaalselt meie kogukonda jäävate kinnistute väärtust.</p> <p>Omandipõhiõiguse riive kontekstis tuleb juhtida tähelepanu ka asjaolule, et kavandatud lahenduse elluviimine (st sellisel kujul tuulikute püstitamine) piirab oluliselt ümbruskonnas paiknevate kinnistute omanikel enda kinnisasjade otstarbelise kasutamise tulevikus. Käesoleva</p>	<p>lähedale tuulikuid elamutele lubatakse (1 km).</p> <p>Õigus tervise kaitsele (PS §28) peab olema tagatud ka Kehtna vallas tuulikute kavandamisel. Tuulikud ei tohi ületada õigusaktidega kehtestatud müranorme. Selgitame, et tuulikute paigutamisel potentsiaalsetele tuulealadele tuleb ka müranormidega arvestada ning paigutada tuulikud nii kaugele elamutest, et müranormid oleksid tagatud. Lisaks on seletuskirjas toodud välja vajadus hinnata varjutuse mõju DP KSH raames.</p> <p>Selgitame, et viidatud otsus asjas nr 3-3-1-88-15 on detailplaneeringu kohta. Üldplaneeringu raames leitakse potentsiaalsed tuuleenergeetika alad, mida tuleb lahendada detailsema planeeringuga ning läbi viia kõik ÜP-ga ette nähtud uuringud (sh müra, varjutus, visuaalse mõju analüüs). DP KSH raames võib selguda, et teatud osa leitud tuuleenergeetika alast ei ole võimalik kasutusele võtta. Selgitame ka, et toodud asi nr 3-3-</p>
--	---	--

		<p>kirja lisas nr 1 (kaart) on ära näidatud potentsiaalsed ja reaalsed asukohad, kuhu kinnistute omanikel on võimalik elamuid püstitada. Enamik asuvad elektriliini vahetus läheduses. Elamuid aga ei saa püstitada hiljem tuulikute alla või lähedusse. Seega takistaks ja piiraks kavandatud lahendus edaspidiselt üheselt edaspidi kinnistu omanikel enda kinnistu sihtotstarbelist kasutamist.</p>	<p>1-17-14 ei ole kohane näide (E.T kaebus Viru Vangla toiminguga õigusvastaseks tunnistamiseks) antud küsimuses.</p>
		<p>(iii) Kolmandaks on kavandatav lahendus sisuliselt õigusvastane ka põhjusel, et kavandatud lahendus sisaldab suures hulgas sisemisi vastuolusid</p>	<p>ÜP lahenduses arvestatakse potentsiaalsete eluasemetega Nõlva külas ning seatakse nendele samuti 1 km puhver. T6 tuuleala ulatus väheneb seega ala lääneosas.</p> <p>Selgitame ka, et iga tasandi planeering hindab keskkonnamõjusid antud planeeringu tasandil. ÜP täpsusastmes on müra mõju hinnatud ning müra mõju on arvesse võetud. Müra modelleerimine on kohustuslik tuuleparkide DP KSH raames.</p> <p>Võimalike mõjude kompenseerimiseks on MKM välja töötamas kohaliku kasu meedet.</p> <p>(iii)Planeering ei ole õigusvastane, kuna on jälginud PlanS'ist tulenevat menetlust ja käesoleva planeeringu (üldplaneering) täpsusastet: a) PlanS annab võimaluse olulise ruumilise mõjuga</p>
		<p>Tuleb tähelepanu juhtida mitmete vastuoludele ja ebakõladele, mis praegust Kehtna valla koostatavat üldplaneeringut tuuleparkide osas iseloomustavad:</p> <p>a) Enne üldplaneeringu koostamist viisil, mis võimaldab meie kogukonna lähedale tuulikuparki rajada, tulnuks Kehtna vallal läbi viia uuringud selle kohta, kas ning kui siis millistel tingimustel ja ulatuses saab tuuleelektrijaama Kehtna valda rajada. Asjas keskset tähtsust omavate oluliste asjaolude välja selgitamata jätmine rikub uurimispehmõtet (HMS § 6) ja toob kaasa ka olulise kaalutusvea. Need uuringud peaks hõlmama nii inimese elukeskkonda, omandit ja tervist puudutavat, kui ka looduskeskkonna küsimusi. Oluline on läbi viia reaalne 16 uuring (mitte ligikaudne modelleerimine) planeeritava tuulepargiga sarnases tuulepargis (sama tüüpi, sama arv, sarnane paigutus ja sama kõrged tuulikud („Mõjud mida need tuulikud omavad, tuleb realselt ära hinnata.“, vandeadvokaat A. Ots. Praegune üldplaneering sellekohaseid uuringuid ega sellest järelduvaid mitmekülgseid analüüse müra leviku osas ei sisalda.</p> <p>Ka Riigikohus on selgitanud, et enne põhimõtteliselt arendusotsuse tegemist tuleb hinnata keskkonnamõju (st sisuliselt mõju).¹⁷ Vastupidine lahendus tunnistati õigusvastaseks ja tühiseks.¹⁸ Riigikohus on planeeringu kontekstis selgitanud ka järgmist: „<i>Samuti on ebamõislik elektri tuulik esmalt valmis ehitada ning asuda alles pärast seda tegelema müra küsimuse lahendamisega. Seepärast rikub kaebaja õigusi juba vaidlustatud detailplaneering, mitte alles hilisem tegevus selle elluviimisel.</i>“¹⁹</p> <p>Kehtna „Valla Vaatlejas“ (01.2022, H. Kalberg) avaldatud graafikul on selgelt näha, et nii 500m kui ka 2000m kaugusel on tuulikute poolt emiteeritav müra ikka samas suurusjärgus. 1000m kaugusel peab (esitatud graafikust tulenevalt) inimene elama ja magama külmkapi kõrval/külmkapi müratasemes. See ei ole inimese tervise seisukohalt põhjendatud.</p> <p>b) Üldplaneeringu seletuskirjast teostatud keskkonnamõjude strateegilise hindamise aruandes nähtuva järgi on tuuleparkide püstitamiseks ette nähtud puhveralad, kusjuures kui looduslike objektide suhtes on välja toodud konkreetsete distantsid, siis elu- või ühiskondlikele hoonetele pole taolist kriteeriumi kehtestatud. Üldplaneeringus ette nähtud distants 1 km eluhoonetest on ebaõige, kuna ei baseeru realselt mõõdetud andmetel ja sealt tuleneval põhjalikul analüüsil (vt ülalt müra(tasemega) seotud punkte). Taaskord, kuivõrd nõutud ja sisulised mõju uuringuid ei ole teostatud (vastuolus Riigikohtu poolt antud suunistega) ning tuulikutega kaasnevat põhimõttelist mõju ümberkaudsetele elanikele ei ole nõutaval viisil arvesse võetud, on kavandatud üldplaneeringulahendus selgelt õigusvastane.</p>	

		<p>Sarnaselt vahekauguse määranu mittepõhjendatusele ei esine üldplaneeringus selgitust selle kohta, millise põhjenduse ja analüüsi kaudu üleüldse on jõutud järeldusele, et meie kogukonna lähedale tuleks tuulikupargi rajamist võimaldada. Üldplaneeringu juurde lisatud KSH aruanne on tuulikuparkide rajamise võimalikkuse hindamise osas vastuolus KSH ERKAS Pärnu Instituut OÜ poolt 2011. aastal Paikuse vallale koostatud analüüsiga 20, mille järgi Eesti sisemaal, k.a Kehtna vallas, sobivad kohad tuuleelektrijaama rajamiseks ebapiisava tuule tugevuse ja energiatiheduse tõttu praktiliselt puuduvad. Kõige esimene tingimus tuuleenergiast elektrienergia tootmiseks on sobiliku tuuleressursi olemasolu. Alal kättesaadav energia sõltub suuresti aasta keskmisest tuule kiirusest. See tähendab, et ühiku kulud tuulegeneraatori poolt toodetud elektrile varieeruvad laialt sõltuvalt asukohast. IRENESE kaardikihid põhinevad teadustulemustel ning on väga oluline, et taastuenergia objektide arendamisel tehakse otsuseid õigel alustel ning tuginedes teaduslikule meetodile. Samas üldplaneeringu KSH aruandes ei ole põhjendatud miks on käesoleval etapil arvestamata jäetud tuule kiirus ja seonduvalt lükatud negatiivsete näitajate uuringud järgmisesse etappi, kus pole võimalik enam vaielda selle üle, kas tuulepark tuleb või mitte. IRENES tsoneeringute kaardirakendusel 21 on näha, et T6 kavandatav arendus on madala tuulekiirusega ala. Sisuliselt tuuleenergiaressursilt kõige ebasobivam piirkond Raplamaal. Jääb mõistmatuks, kuidas saavad kaks uuringut olla teineteisega diametraalses vastuolus.</p> <p>(iv) Neljandaks ei ole alevi ja külade elanikele/kinnistute kasutajatele vastuvõetavad tuulepargiga T6 kaasnev looduslike tingimuste pöördumatud muutused looduslikus metsamassiivis Nõlva, Selja, Ahekõnnu ja Järvakandi aladel. Allakirjutanud ei ole mitte mingisugustel tingimustel nõus looduslikku kooslusesse laiaulatusliku tööstusehitiste võrgu rajamisega.</p> <p>Üldplaneeringute menetlemisest tulenevast praktikast22 tuleneb läbivalt, et kui planeeringus näidatud tegevused ja tulenevad mõjud on kohalikule kogukonnale vastuvõetamatud, siis praktikas vastav tuulepargi ala üldplaneeringust eemaldatakse. Vastuvõetamatud tegevused ja tulenevad vastuvõetamatud mõjud keskkonnale (ning tulenevalt kogukonnale) on järgmised:</p> <p>a) Metsamaa raadamine: korvamatu püsiv kahju looduskeskkonnale; tuulekoridoride teke; suurte aladel laiaulatuslike tuulemurdude teke (sh psüühikale mõjuv visuaalne häiring); taimestiku, loomastiku, linnustiku ja selgrootute (edaspidi asurkonna) planeeringualalt väljatõrjumine – looduslike koosluste hävimine; metsamassiivi kui terviku tükeldamine; inimeste ja asurkonna elukeskkonna seisukorra vastuvõetamatuks muutumine;</p> <p>b) Tööstuse rajamine ja toimimine: looduslike koosluste tasakaalu rikkumine; eri tüüpi asurkondadest tuulikute müra helisagedust mittetaluvate liikide lahkumine. Tulemusena loodusliku keskkonna ökoloogilise tasakaalu lubamatu pöördumatu muutumine; ettearvamatud looduskahjud metsa ökosüsteemis (võimalik kahjurliikide kontrollimatu paljunemine nende arvukust piiravate liikide väljatõrjumisel jms); lisaks teadmata (veel uurimata, metsa tuuleparke on hakatud rajama alles hiljuti) kumulatiivne pikaajaline korvamatu mõju asurkonna liikide arvukusele ja ellujäämisele üldplaneeringu alal ja selle</p>	<p>ehitise (ORME) asukohavalikuks üldplaneeringu raames (PlanS §75 lg 1 p 4). ORME asukohavalik arvestab erinevate puhvritega hoonetele ja objektidele, mille juurde tuulikuid rajada ei saa (sh elamud, ühiskondlikud hooned, kaitsealad ja objektid, mälestised, taristud jms). Selgitame, et ÜP ei pane paika täpseid tuuleparkide asukohti, tuulikute tüüpe ega kõrgusi. Selle jaoks on eraldi ette nähtud detailsem lahendus (DP) ja selle juurde kuuluv keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH). Teie väljatoodud aspekte hinnataksegi täpsema lahenduse väljatöötamisel.</p> <p>b) Selgitame, et 1 km puhver täidab nii empiiriliseltsel mõõdetavate mõjude (nt müra, varjutus) kui ka subjektiivsete häiringute (nt häiritus tuulikutele) leevendamise rolli. Antud analüüsi raames on leitud tuuleenergeetika arendamiseks võimalikud sobivad alad. Alade piires saab hakata kaaluma, kuidas on tuulikuid</p>
--	--	--	--

		<p>lähialadel; külade pindalast väga suure/ olulise osa looduse pöördumatu kahjustamine; metsaküla kui loodusküla maine ja väärtusliku elukeskkonna hävinemine; lisaks asurkonna müratundlike liikide väljatõrjumisele inimeste ära kolimine eluks sobimatuks muutunud keskkonnast (Aulepa tuulepargi näitel); metsise ja musta toonekure elu- ja toitumisalade drastiline vähenemine; oluliselt suurem risk elamutele metsatulekahjustest – ladvatule kustutamise oluline raskenemine tuulikupargi aluses metsas kopterite ja vastutulega; tulenevalt külade metsade tuleohtu drastiline suurenemine; suure ohu tekkimine külade teedel liikuvate inimeste eludele ja tervisele võimalikest tuulikuosade irdumisest või torni kollapsist tulenevalt; külas loodusturismi (ettevõtlus) pakkumise võimatuseks muutumine</p> <table border="1" data-bbox="636 501 1688 564"> <tr> <td data-bbox="636 501 703 564">(v)</td> <td data-bbox="703 501 1688 564">Viiendaks ei ole üldplaneeringus piisavalt hinnatud Nõlva, Selja, Ahekõnnu ja Järvakandi alale planeeritavate erinevate projektide kumulatiivset mõju</td> </tr> </table> <p>Riigikohtu ning Euroopa Kohtu praktikast tuleneb läbivalt, et hinnata tuleb ka projektide kumulatiivset mõju.</p> <p>Järvakandi alevi vahetusse lähedusse on planeeritud tuulepark pindalaga 781 hektarit. Lisaks on tuulepargi lähedusse planeeritud Rail Balticu trass pindalaga suurusjärgus 265 hektarit. Tuulepargi ligidusse on väljastatud kaks luba (Keskkonnaameti keskkonnaluba nr L.MU/514124 ja nr L.MU/514440) geoloogilisteks uuringuteks (Selja IV uuringuruum ja Selja V uuringuruum). Kumbki uuringuruum pindalaga 24.98 hektarit ehk kokku ca 50 hektarit.</p> <p>Tuulepargi üldplaneeringu koostamisel ei ole nende piirnevate projektide kumulatiivse mõjuga nõuetekohaselt arvestatud.</p> <p>Riigikohus on toonud välja, et oluline on teha kindlaks erinevate tegevuste kuhjuv ehk kumulatiivne mõju (RKHKo nr 3-3-1-88-15, p 35). Lahendi nr C-141/14 punktis 95 on Euroopa Kohus samuti rõhutanud, et "Euroopa Kohus [on] juba otsustanud, et projekti laadi hindamisel tuleb eelkõige silmas pidada projekti koosmõju muude projektidega. Kui jätta arvestamata projekti kumulatiivne mõju muude projektidega, siis võib see projekt jääda praktikas hindamiskohustusest täielikult kõrvale, samas kui teiste projektidega koos võib see keskkonda oluliselt mõjutada". Sama lahendi punktis 96 on Euroopa Kohus ühtlasi osundanud, et isegi kui kumulatiivne mõju puudub, siis peab selline järeldus tuginema asjakohastele tõenditele. Sellest järeldub, et kumulatiivse mõju üksikasjalik hindamine tuleb läbi viia ka juhul, kui pealtnäha võiks väita, et kumulatiivne mõju puudub.</p> <p>Täiendavalt on Euroopa Kohus lahendi nr C-531/13 punktis 45 selgitanud, et kumulatiivse mõju hindamine ei piirne samalaadiliste projektidega. Seega oleks tuulepargi kumulatiivset mõju pidanud arvestama koos Rail Balticu trassiga ning Selja IV ja Selja V uuringuruumi planeeritavate kaevandustega sõltumata sellest, et tegemist ei ole samalaadiliste projektidega.</p>	(v)	Viiendaks ei ole üldplaneeringus piisavalt hinnatud Nõlva, Selja, Ahekõnnu ja Järvakandi alale planeeritavate erinevate projektide kumulatiivset mõju	<p>võimalik paigutada. Leitud aladel ei pruugi seega olla võimalik paigutada tuulikuud vahetult ala piirile juhul, kui DP raames läbiviidavad mürauringud näitavad, et müra normtasemed ei ole saavutatavad. Sisuliste uuringute vajadus on välja toodud ÜP seletuskirjas ja need on detailse planeeringu koostamisel kohustuslikud.</p> <p>c) Selgitame, et vastavalt Riigikohtu lahendile 26.05.2021 nr 3-17-2013 on taastuenergia tootmine oluline avalik huvi ning see teenib loodusvarade säästliku kasutamise ning säästva arengu eesmärke. Tuuleenergia tootmise võimalusi kaaludes tuleb arvestada riigi seatud taastuenergia tootmise eesmärkidega. Omavalitsus peab üldplaneeringus arvestama avalikuga huviga ning seetõttu on ÜP raames läbi viidud tuuleparkide kui olulise ruumilise mõjuga ehitiste asukohavalik. Info selle kohta on toodud ptk 6.5.8 ja tuulealade leidmisele keskendub KSH lisa 2. Juhime tähelepanu, et viidatud töö aastast 2011</p>
(v)	Viiendaks ei ole üldplaneeringus piisavalt hinnatud Nõlva, Selja, Ahekõnnu ja Järvakandi alale planeeritavate erinevate projektide kumulatiivset mõju				

		<p>Kokkuvõtlikult nähtub, et projekti kumulatiivse mõju põhjalik hindamine tuleb igal juhul läbi viia - seda isegi juhul, kui pealiskaudse hinnangu kohaselt kumulatiivne mõju puudub või kui tegemist on erilaadiliste projektidega. Praegusel juhul ei ole tuulepargi projekti kumulatiivset mõju koos selle vahetus läheduses asuvate teiste projektidega hinnatud. Eelnevalt tulenevalt on vastuväite esitajad seisukohal, et üldplaneeringu koostamisel on rikutud kumulatiivse mõju hindamise kohustust.</p> <p>Kokkuvõtvalt on üldplaneeringu kehtestamise otsustus haldusakt, mis on õiguspärane üksnes juhul, kui see on antud kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutusvigadeta ning vastab vorminõuetele (HMS § 54 lg 1). Eelnev tähendab, et haldusorganil on kohustus võtta arvesse (muuhulgas ka selgitada välja, HMS § 6) ja kaaluda üldplaneeringu koostamisel ja kehtestamisel kõiki olulisi asjaolusid, õiguseid ja huvisid. Kõnealuse üldplaneeringu lahenduse puhul ei ole selgitatud välja tuulepargiga kaasnevat mõju ümberkaudsetele elanikele (puuduvad nõutavad mõju uuringud, mis on nõutavad nii Riigikohtu kui ka Euroopa Kohtu praktika kohaselt) ning kaasnevat ja kumulatiivset mõju ei ole ka arvesse võetud. Seega tuulepargi T6 rajamine meie kogukonna lähedale on oma olemuselt selgelt õigusvastane, kuna omab ebaproportsionaalselt negatiivset mõju meie tervisele, elukeskkonnale, looduskeskkonnale ning omandile. Senises üldplaneeringus ei ole põhjendatud ka seda, miks tuleks meie kogukonna lähedale tuuleelektrijaama rajamist üleüldse võimaldada ning kuidas on välistatud kahjulikud mõjutused inimeste tervisele ja looduskeskkonnale. Meil on külladesse vaja elanikke, mitte tuulikuid, mis küla arenguvajadusele vastupidiselt inimesi välja tõrjuma hakkavad.</p> <p>Eeltoodud põhjendustel oleme veendunud vastu üldplaneeringus Järvakandi piirkonda tuulepargi T6 kavandamisele ja nõuame tuulepargi T6 maa-ala üldplaneeringu materjalidest eemaldamist.</p> <p>1 Industrial Wind Turbines: Negative Health Effects (more evidence). Kättesaadav: https://www.masterresource.org/wind-turbine-noise-issues/wind-turbine-health-effects-environmental-disease/</p> <p>2 Health Effects Related to Wind Turbine Sound, Including Low-Frequency Sound and Infrasound. Kättesaadav: https://link.springer.com/article/10.1007/s40857-017-0115-6</p> <p>3 Impact of Long-Term Exposure to Wind Turbine Noise on Redemption of Sleep Medication and Antidepressants: A Nationwide Cohort Study. Kättesaadav: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30864815/</p> <p>4 Wind turbines causing depression, study suggests. Kättesaadav: https://www.cbc.ca/news/canada/britishcolumbia/wind-turbines-causing-depression-study-suggests-1.1213804</p>	<p>toob välja tuulekiiruse 10 m ja energiatiheduse 30 m kõrgusel. Selgitame, et tuuleolud erinevad erineval kõrgusel maapinnast. Kuna Kehtna valla alal kavandatakse kõrgemaid tuulikuid kui Teie allikas on toodud, ei ole võrdlus kohane. Irenes projekti järgi (andmed allalaetavad: https://www.arcgis.com/home/item.html?id=6d32cfef4a5b42b5bbf35fbaef0c566) on vallas tuulekiiruseks nt 100 m kõrgusel 4,7...7,3 m/s. Tuulikuid on seega võimalik valla territooriumil kaaluda. Samuti palume tuuleolude info saamiseks tutvuda Euroopa tuuleatlasega: https://map.neweuropeanwindatlas.eu/</p> <p>d) ÜP KSH lisa 2 toodud põhimõtte on korrektne: ÜP raames leitakse potentsiaalselt sobivad alad, kus on valla territooriumil võimalik kaaluda edaspidi tuuleparkide kavandamist. Selgitame, et üldplaneeringus väljaselgitatud alad ei realiseeru tõenäoliselt täies ulatuses: ÜP näeb ette mitmeid uuringuid ja analüüse, mille tulemusel ei</p>
--	--	---	--

		<p>5 Wind turbine closed after showering homes with blocks of ice. Kättesaadav: https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/3547074/Wind-turbine-closed-after-showering-homes-with-blocksof-ice.html</p> <p>6 Tourism blown off course by turbines. Kättesaadav: https://www.berwickshirenews.co.uk/news/tourismblown-course-turbines-2347549</p> <p>7 Sihtuuringu „Aseriaru tuulepargi tööst tulenev müra“ tulemuste kokkuvõte ja järeldused. Kättesaadav: https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/contenteditor/vanaveeb/Keskkonnatervis/fuusikalised_tegurid/mura/Aseriaru_tuulepark__sihtuuring_kokku.pdf</p> <p>8 WWD-3-100. Kättesaadav: https://www.thewindpower.net/turbine_en_65_winwind_wwd-3-100.php</p> <p>9 Kättesaadav: https://hendrikson.ee/maps/KehtnaRapla/dokumentid/2021_07_10_Kehtna_%C3%9CP_KSH_lisa_2_Tuuleenergia_alade_kavandamine.pdf</p> <p>10 Low-frequency noise from large wind turbines. Kättesaadav: https://waubrafoundation.org.au/wpcontent/uploads/2013/06/MollerPedersenReport-2011.pdf</p> <p>11 Effects of industrial wind turbine noise on sleep and health. Kättesaadav: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23117539/</p> <p>12 Sihtuuringu ”Tuulegeneraatoritest tulenev müra” kokkuvõte. Kättesaadav: https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/contenteditor/vanaveeb/Keskkonnatervis/fuusikalised_tegurid/mura/Sihtuuring_tuulegeneraatorid.pdf</p> <p>13 Samas, vt lk 13 joonis 1.</p> <table border="1" data-bbox="638 933 1691 1061"> <tr> <td data-bbox="638 933 1075 997">14</td> <td data-bbox="1075 933 1691 997">https://www.postimees.ee/3792683/tuulepargi-riigikohtuvoin-mura</td> </tr> <tr> <td data-bbox="638 997 1075 1029">jargi-oelda-mis-suunast-tuul-puhub</td> <td data-bbox="1075 997 1691 1029"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="638 1029 1075 1061">15</td> <td data-bbox="1075 1029 1691 1061">Wind</td> </tr> </table> <p>https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421521001968#:~:text=The%20results%20suggest%20that%20the,at%20the%201%25%20significance%20level.</p> <p>16 https://www.postimees.ee/3793857/suur-ulevaade-kui-palju-on-eestis-tuuleparke-ja-kuhuneid-juurde-tuleb.</p> <p>17 RKKHo 3-16-1472</p> <p>18 Ibid.</p> <p>19 RTHKo 3-3-1-88-15, p 16</p> <p>20 Kättesaadav: Paikuse_TP_TP_KSH_aruande_eeln6u.pdf (parnu.ee)</p> <p>21 Kättesaadav: https://kaur.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=6a3bb0c0732f407db8a83839dff</p>	14	https://www.postimees.ee/3792683/tuulepargi-riigikohtuvoin-mura	jargi-oelda-mis-suunast-tuul-puhub		15	Wind	<p>ole tõenäoliselt võimalik kogu ala kasutusele võtta. Seega ei ole põhjendatud väide, et Järvakandi alevi lähedusse rajatakse tuulepark pindalaga 781 ha. Samuti ei anna ÜP õigustatud ootust arendajale, et leitud tuuleala on realiseeritav. Nõustume, et projekti kumulatiivsete mõjudega tuleb arvestada ja kumulatiivseid mõjusid tuleb hinnata iga konkreetse tuulepargi KSH raames. Sealjuures tuleb arvestada võimalikke koosmõjusid nii teiste tuuleparkide kui muude olulist keskkonnamõju omavate objektidega,</p>
14	https://www.postimees.ee/3792683/tuulepargi-riigikohtuvoin-mura								
jargi-oelda-mis-suunast-tuul-puhub									
15	Wind								

74aa4&fbclid=
IwAR1seu9Bnt6qtjGL-sHJHgTZG_zZDcdNxUmxpn04xPbV_3X_zWDd4yJE96U
22 Kättesaadav: Paikuse_TP_TP_KSH_aruande_eeln6u.pdf (parnu.ee)

Alla on kirjutanud T6 lähiümbruse Järvakandi ja piirnevate külade elanikud/kinnisvara kasutajad:

<i>Jrk</i>	<i>Kinnistu nr/või aadress</i>	<i>Kinnisvara kasutajad</i>
1	29203:001:0634	Kaja Rodi
2	29203:001:0022	Karin Lega
3	26001:002:690	Maarja Lega
4	Mari-Liis Lega	Digiallkirjas
5	Tauri Taal	Digiallkirjas
6	Andres Lega	Digiallkirjas
7	29203:001:0220	Regiina Jõhvikas
8	26001:002:0670	Thea-Liis Tavast
9	Antti Tsiugand	digiallkirjas
10	29203:001:0460	Rein Jõhvikas
11	Maie Jõhvikas	Digiallkirjas
12	29203:001:0510	Ülle Pehk
13	Irene Pehk	Digiallkirjas
14	29203:001:0470	Jana Kima
15	Sille Kima	Digiallkirjas
16	Teele Kima	Digiallkirjas
17	29203:001:0510	Severiano José dos Santos Junior
18	29203:001:0660	Eire Endrekson
19	Svetlana Kobin	Digiallkirjas
20	29203:001:0230	Jaan Lainurm
21	Eddy Lainurm	Digiallkirjas
22	29203:001:0280	Sirje Ludvig
23	Toomas Välimäe	Digiallkirjas
24	Mari-Liis Ludvig	Digiallkirjas
25	Kersti Ludvig	Digiallkirjas
26	Mihkel Olop	Digiallkirjas
27	29203:001:0240 ja 0330	Teevo Muromägi
28	29301:001:0366	Henn Heinsoo
29	29203:001:0460	Kadri Jõhvikas

		30	Karl-Robert Jõhvikas	Digiallkirjas			
		31	Maie Raavik	Digiallkirjas			
		32	Markko Riitsalu	Digiallkirjas			
		33	Teet Ruuval	Digiallkirjas			
		34					
		35					
		36					
		37					
		38					
		Käesoleva vastuväite lahutamatuks osaks on käesoleva vastuväite füüsiliste allkirjade leht/lehed eraldi panusena					
		LISA 1 Arenduste kaardid					
		<p>Kaardi spetsifikatsioon 1 lehel. Lisa 1. Arenduste kaardid juurde. Võimalikud elamute asukohad Nõlva külas. Endiste peale sõda hääbunud Nõlva küla talude vundamendikohad ja uued arendused.</p>					
		Jrk	Kinnistu nr	Elamute asukohta ja arenduse iseloomustus			
		1.	29203:001:0680	Vanad majaasemed, taastamine, 2tk, elektriliin on vahetus läheduses, omanikul on valikuvõimalus, truubikoht juurdepääsuks täidetud			
		2.	29203:001:0013	Vanad taluasemed, taastamine, 2tk, ühel on elektriliin lähedal, 2 eraldi arendust			
		3.	29203:001:0001	Uus arendus koos olemaoleva elektriliitumisega, juurdepääsutee rajatud, elamu koht määratud, tiik rajatud			
		4.	29203:001:0250	Vana taluase, taastamine, elektriliin mõistlikul kaugusel			
		5.	29203:001:0660	Uus arendus, elektriliin mõistlikul kaugusel, muldtee ligipääsutee formeerimiseks tasandatud			
		6.	29203:001:0220	Uus arendus, elektriühendus lokaalne ilma liitumiseta, asukoht ette valmistatud, juurdepääs osaliselt vana EW aegse talutee kaudu			
		7.	29203:001:0230	Uus arendus, elektriühendus lokaalne ilma liitumiseta			
		8.	29203:001:0634	Vana taluase ja endise tootmishoone ase, taastamine, 2tk			

<p>11.</p>	<p>Multiland OÜ 18.03.2022 Nr 7-6/2020/220-97</p>	<p>Kehtna valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalik väljapanek toimus 02.08.2021 - 10.09.2021 (edaspidi: Koostatav Üldplaneering). Planeerimisseaduse (PlanS) §82 lg 2 kohaselt on igal isikul õigus avaldada üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kohta arvamusi. Multiland OÜ (registrikood: 10815803; edaspidi: Multiland), esitab järgnevad ettepanekud:</p> <p>1. Maakasutuse piirangud</p> <p>Multilandile kuuluvad Kehtna vallas järgnevad kinnistud (edaspidi: Kinnistud):</p> <table border="0"> <tr> <td>Kinnistu nimi</td> <td>Katastrinumber</td> </tr> <tr> <td>3222537</td> <td>29203:003:0092</td> </tr> <tr> <td>Ojalaane</td> <td>29203:003:1160</td> </tr> </table> <p>Vastavad kinnistud on Koostatava Üldplaneeringu järgi määratud kuuluvaks rohevõrgustiku alale. Kinnistute rohevõrgustiku koosseisu määramine seab kinnistu omanikele täiendavaid piiranguid maa-ala kasutamiseks. Multiland OÜ on ettevõtte, mille põhitegevusala on metsamajandamine ja Koostatava Üldplaneeringuga planeeritavad piirangud Kinnistutel piiravad Multiland OÜ ettevõtlusvabadust.</p> <p>Kui vastavate Kinnistute rohevõrgustikku määramine on vältimatu, siis kuidas on planeeritud hüvitise maksmine Kinnistute omanikule?</p> <p>ETTEPANEK: Mitte määrata Kinnistuid Koostatava Üldplaneeringuga rohevõrgustiku koosseisu!</p> <p>2. Juurdepääsu planeerimine</p> <p>PlanS § 75 lg 1 p 1 kohaselt on üldplaneeringu ülesandeks transpordivõrgustiku ja muu infrastruktuuri, sealhulgas kohalike üldise asukoha ja nendega seotud kitsenduste küsimused üldplaneeringus. Multilandi kinnistule 3222537 (katastrinumber: 29203:003:0092) puudub vajalik juurdepääs avalikult kasutatavalt teelt. Multilandi äritegevuseks on metsa jätkusuutlik majandamine, mille üks osa on jooksev metsakorraldus. Pidev metsakorraldus eeldab mõistliku ligipääsu Kinnistutele, näiteks metsa sanitaarse seisundi hindamiseks.</p> <p>ETTEPANEK: Koostatava Üldplaneeringuga võimaldada kinnistule 3222537 (katastrinumber: 29203:003:0092) vajalik juurdepääs avalikult kasutatavalt teelt.</p>	Kinnistu nimi	Katastrinumber	3222537	29203:003:0092	Ojalaane	29203:003:1160	<p>1. Antud kinnistud asuvad maakonna-planeeringuga määratud rohelise võrgustiku alal. Üldplaneeringu raames täpsustatakse rohevõrgustiku ulatust, kui teatud alal rohevõrgustik ei täida enam oma eesmärke. Nimetatud kinnistutel toimib rohevõrgustik aga ka käesolevalt, mistõttu puudub alus neid välja arvata rohelise võrgustiku alalt. Selgitame ka, et rohevõrgustiku alal ei sea ÜP piiranguid metsamajandamisele, mistõttu kinnistustel paiknev rohevõrgustik ei piira nimetatud ettevõtlusvabadust.</p> <p>2. Juurdepääsutee kavandamine ei ole ÜP teemaks.</p>
Kinnistu nimi	Katastrinumber								
3222537	29203:003:0092								
Ojalaane	29203:003:1160								